Kočevska

Oktober 2020 / Poštnina plačana pri Pošti 1102 Ljubljana / Občina Kočevje / Brezplačni izvod

Štab Civilne zaščite ponovno aktiviran ▶ stran 2

Mesto v maskah ▶ stran 4

Intervju: Meta Kamšek ▶ stran 6

Sprejet program za razvoj dejavnosti mladih ▶ stran 8

Grb Občine ▶ stran 12

Fizioterapija ▶ stran 14

Upadanje gibalnih sposobnosti pri osnovnošolcih ▶ stran 20

Ograja ni rešitev ▶ stran 24

Festival lesa ▶ stran 25

Vojska v mestu ▶ stran 27

Prejeli smo ▶ stran 30

Mesto v maskah

Foto: www.pixabay.com

Zaradi vse večjega števila dnevno obolelih v Sloveniji je vlada spet razglasila epidemijo, vlada pa je začasno omejila gibanja in zbiranje ljudi. Odslej je omejeno zbiranje ljudi na največ šest ljudi, prehajanje med statističnimi regijami ter gibanje ljudi med 21. in 6. uro. Začasno so prepovedane vse prireditve, shodi, poroke in verski obredi, zbiranje ljudi pa je dovoljeno, če gre za ožje družinske člane ali člane skupnega gospodinjstva. Izjeme so odhod na delo, storitve za nujne primere ter odpravljanje neposredne nevarnosti za zdravje, življenje in premoženje.

Med ukrepi za zmanjšanje prenosa virusa je odslej tudi obvezna uporaba mask na prostem, zdravstvena stroka pa poudarja, da so za zmanjšanje prenosa okužb pomembni dosledna uporaba mask, ohranjanje varnostne razdalje ter redno umivanje rok.

Cilji poučevanja

Šolski sistem je v preteklih treh desetletjih doživel več sprememb. K njim sta prispevali padajoča rodnost ter spremenjena ekonomska situacija, zaradi katere se je ukinil marsikateri program ter zmanjšal interes za določene poklice. Spremembe v šolstvu je dobro spoznala Meta Kamšek, ki je bila ravnateljica Gimnazije in srednje šole dolgih 27 let. Spregovorili smo o težavah, s katerimi se spopadajo šole na obrobju države, o financiranju šolskih programov, upadu vpisa ter reformah šolskega sistema, ki ostajajo le na papirju.

Foto: osebni arhiv Mete Kamšek

Civilna zaščita ponovno aktivirana za pomoč v epidemiji

19. oktobra je bila v Sloveniji ponovno razglašena epidemija covida-19, ki je posledica hitre širitve koronavirusa po Sloveniji. Zato je bil aktiviran Državni načrt zaščite in reševanja, ponovno pa se je uradno formiral tudi štab Civilne zaščite v naši občini, ki ga vodi poveljnik Antun Gašparac. Sestanki Civilne zaščite in župana so sicer potekali že ves čas, v zadnjih tednih pa intenzivneje, da bi se ustrezno pripravili na različne scenarije delovanja in pomagali prebivalcem, če se situacija poslabša. V občini Kočevje je namreč stanje med nastajanjem tega članka stabilno in obvladljivo. V trenutni fazi se je zato ponovno uvedla **telefonska številka 071 217 440 za svetovanje in pomoč občanom.** Telefonska številka bo na voljo med tednom, od 8. do 15. ure, na klice pa bodo odgovarjali prostovoljci. V primeru poslabšanja razmer bo številka na voljo tudi za dostavo zdravil in nujnih potrebščin, o čemer bo štab Civilne zaščite ažurno obveščal. Vse občanke in občane prosimo, da za aktualne informacije na državni in lokalni ravni spremljajo uradne objave in medije, predvsem pa, da se vsi držimo dobro znanih priporočil fizične distance, higiene rok in kašlja ter pravilne uporabe mask. In predvsem ostanimo doma, če nismo zdravi. Le s skupnimi močmi bomo uspešno prestali tudi ta val epidemije.

Štab Civilne zaščite Občine Kočevje

Narava 2020

Natečaj Narava, ki ga prireja fotografsko društvo Grča Kočevje, je postal eden od najbolj prepoznavnih slovenskih in mednarodnih fotografskih natečajev. “Veseli nas, da se tradicija po 13 letih nadaljuje,” je povedal predsednik Fotografskega društva Grča Marjan Artnak. “Žiranti smo menili, da je letošnji natečaj med najboljšimi do zdaj.” Kljub vse večjemu številu svetovnih fotografskih salonov Narava vzdržuje mednarodni sloves, letos je sodelovalo 364 avtorjev iz 46 držav, ki so se predstavili z 2758 fotografijami. Kot vsako leto je natečaj organiziran v skladu s pravili Fotografske zveze Slovenije, Mednarodne federacije za fotografsko umetnost in Fotografske zveze Amerike.

Foto: Massimo Vannozzi, Italija: Castelluccio 2020-04

Strokovno žirijo so sestavljali Marjan Artnak, Stansko Lavrič, Marjan Cigoj ter znani in večkrat nagrajeni norveški fotograf Arnfinn Johansen, ki je pri natečaju že sodeloval. Kot doslej so ocenjevali fotografije v treh kategorijah: pokrajina, narava ter v prosti kategoriji, v vsaki pa je žirija podelila 29 nagrad.

V močni fotografski konkurenci z vsega sveta je bil že tretje leto skupni zmagovalec slovenski fotograf. Plaketo za najuspešnejšega avtorja je kočevski župan Vladimir Prebilič izročil Urošu Florjančiču iz Kranja, ki je prejel tudi bronasto medaljo za fotografijo pokrajine. “S krajinsko fotografijo se ukvarjam predvsem maja in pozno jeseni, saj iščem primerne barve in predvsem dobro svetlobo,” je o fotografiranju pokrajine povedal Florjančič, ki se poleti ukvarja predvsem z naravoslovno in makro fotografijo. “Ta natečaj je po mojem mnenju eden najboljših v Sloveniji, rad se vračam kot žirant ali tekmovalec.”

Ž. N.

Vrhunska umetnost Japonske

Na pobudo japonskega veleposlaništva v Sloveniji je Pokrajinski muzej Kočevje obiskala potujoča razstava Vrhunska umetnost Japonske. Zbirka umetniških izdelkov je last Japonske fundacije, javne agencije, ki je bila ustanovljena leta 1972 z namenom spodbujanja mednarodnega razumevanja in povezovanja. To dosega z umetnostno in kulturno izmenjavo, učenjem japonskega jezika ter japonskih študij. Redno pripravljajo potujoče razstave, ki vključujejo dela iz lastne zbirke in obravnavajo različne teme in tehnike, različne obrti, slikarstvo, kiparstvo, arhitekturo, fotografijo ter vizualne umetnosti. “Japonska fundacija ima trenutno več kot 20 takšnih potujočih razstav po svetu, s katerimi promovirajo svojo deželo,” je povedala kustosinja Nadja Kovačič. “Ta razstava potuje po svetu od leta 2018, predstavniki fundacije pa so želeli razstavljati prav v Kočevju.”

Pavji vzorec (okrasna posoda), Ichiyo Yamamoto, 2017. • ***Foto: Žarko Nanjara***

Potujoča razstava predstavlja zbirko del, ki izhajajo iz različnih umetniških zvrsti in obrti. Vrhunska umetnost je izraz, ki se je pogosto uporabljal za japonsko emajlirano keramiko, kovinarske izdelke, rezbarjenja v lesu in slonovini, ki so še posebej začela navduševati Evropo v 19. stoletju. Razstava je obogatena s številnimi obrtniškimi izdelki iz različnih obdobij sodobne japonske zgodovine. Od vezenin s konca 19. stoletja, miniatur iz lesa, papirja, tekstila ter sodobnih materialov, ki so izrezljani ali tudi natisnjeni s 3D-tiskalnikom. Vključuje risbe in plakate, tako sodobno kot več kot sto let staro keramiko, miniaturne figure živali ter tudi hrane, reklamne primerke, ki kupce nagovarjajo iz izložb restavracij. Razstava poskuša predstaviti specifičen del japonske ustvarjalne kulture, ki časti obrtništvo in posebno pozornost namenja natančnosti, veščinam ročnih spretnosti ter predanosti številnim proizvajalnim tehnikam.

Razstava je na ogled do 28. oktobra.

Ž. N.

S prostovoljnim delom zgrajeno igrišče pred 40 leti

Člani športnega društva Mozelj smo v soboto, 19. septembra, pripravili slavnostno spominsko prireditev v počastitev 40. obletnice izgradnje in asfaltiranja večnamenskega igrišča za košarko, rokomet, tenis, odbojko in mali nogomet. V tistem času je to dejanje predstavljalo velik dosežek na področju prostovoljnega dela mladinske organizacije na republiškem nivoju med mladimi iz KS, za kar smo prejeli tudi najvišje državno priznanje.

Takrat nismo imeli svoje krajevne skupnosti, še manj pa zagotovljenih finančnih sredstev, imeli pa smo številno generacijo mladih z veliko voljo in zagnanosti za delo. Velika zahvala gre pobudniku Ivetu Staniču, predsedniku mladinske organizacije v tistem obdobju, Miru in Ivanu Kuzmi, Miru Kavranu in Franciju Šalamonu ter vsem, ki so v treh letih gradnje opravili več kot 3.000 prostovoljnih delovnih ur. Predvsem tu velja omeniti takratno vodstvo KO Mozelj in KS Ivan Omerza, ki je plačala asfaltiranje igrišča, ter telesnokulturno skupnost Kočevje na čelu s Cvetom Arkom, ki je finančno pomagala pri nakupu materiala in športne opreme za več športnih disciplin.

Igrišče v Mozlju • ***Foto: Miro Kuzma***

Na igrišču že četrta generacija mladih Mozeljčanov športno preživlja prosti čas, organizirali so različne športne prireditve kakor tudi praznovanja gasilskih obletnic in odmevnih oslovskih veselic. Drugi namen spominske slavnostne prireditve je bil tudi, da se opozori na trenutno stanje igrišča, ki še vedno služi svojemu namenu, a je 40-letna uporaba pustila svoje sledi.

Obiskovalci prireditve so si lahko ogledali fotogalerijo celotnega poteka gradnje igrišča, katere avtor je Ivan Kuzma. Za prijetno slavnostno vzdušje so poskrbeli člani Big Band veterani pihalnega orkestra Kočevje in Trio Gregorja Kuzme, podžupan Gregor Košir pa je najzaslužnejšim graditeljem podelil spominske plakete.

Miro Kuzma

Univerza za tretje življenjsko obdobje vabi k vpisu

Prišla je jesen in z njo tudi novo študijsko leto za starejše odrasle. Konec septembra je potekal informativni vpisni dan za bodoče študente, ko so si najbolj željni znanja že lahko izbrali programe, ki jih zanimajo. Letošnja jesenska ponudba je zelo pestra, saj smo želeli nadomestiti vsebine, ki jih zaradi epidemije nismo mogli izvesti v spomladanskem semestru prejšnjega študijskega leta.

Študijsko leto začenjamo s kar 15 različnimi programi, med katerimi lahko vsak najde kaj zase. Organiziramo različne jezikovne programe: tri različne programe angleščine (začetni, nadaljevalni ter angleščina za potovanja), dva programa nemščine ter nadaljevalni program španščine. Poleg jezikov ponujamo še programe Uporabna računalniško pismenost (za vse, ki bi se radi spoznali z računalnikom ali pa le z določenimi funkcijami), Spoznavanje zdravilnih rastlin (da si boste lahko v hladnih dneh privoščili domači čaj), Zgodovina grške antike (zgodovina popestrena z mitološkimi zgodbicami), Zgodovinske znamenitosti domačega in slovenskega okolja (zgodovina in anekdote skozi pripoved Mihaela Petroviča ml.), Japonski jezik in kultura (delavnice origamijev, čajni obred, kaligrafija itd.), Zvočna kopel – zdravilni zvok (sprostitvena tehnika, ki pomaga pri umirjanju uma in sproščanju telesa), Priprava modernih slaščic (za vse sladokusce, ki radi spoznavajo kaj novega), Vitalno v nov teden (delavnica o zdravem načinu življenja z osnovami meditacije in sprostitve) ter Popotniška malha (raziskovalni pohodi).

K vpisu vabimo vse dosedanje ter tudi nove člane, ki si želijo čas popestriti z zanimivimi vsebinami in ga preživeti v prijetni družbi. Za zdaj bo izvedba študijskih krožkov potekala v učilnicah Ljudske univerze Kočevje, v primeru prevelikih skupin pa bomo nekatere izvedli na daljavo. Članarina še vedno ostaja 27 evrov, ne glede na število krožkov, ki si jih izberete.

Maja Rupnik

Očistimo Kočevsko

Letošnja čistilna akcija Očistimo Kočevsko je bila zaradi razglašene epidemije s spomladanskega prestavljena na jesenski čas. Letos je akcijo sicer organizirala Komunala Kočevje, aktivno pri vsem pa je še vedno sodelovala pobudnica akcije Tina Kotnik. Kot vsako leto so se akcije udeležile vse osnovne šole, drugi zavodi in društva, kar je skupaj naneslo več kot 650 prostovoljcev, ki se jim je pridružil tudi del občinske uprave z županom. Akcija je bila izpeljana v sklopu projekta Dan za spremembe pod okriljem Slovenske filantropije – združenja za promocijo prostovoljstva.

Tokrat so se organizatorji odločili, da se bodo osredotočili na čiščenje obcestnega sveta, kjer je bila zbrana približno polovica zbranih odpadkov. Čistila so se tudi divja odlagališča, ki so se jim posvetili gozdarji. Zbranih je bilo 6.600 kg odpadkov, kar je v primerjavi z lanskim letom več kot trikrat manj. To ne pomeni, da je odpadkov v naravi manj. Glavni vzrok za to je bilo tudi število udeležencev, ki je bilo letos manjše, verjetno tudi na račun korone. Odpadki so bili večinoma embalaža in kosovni odpadki.

S. K, S. A.

Uvodnik

Živimo v dobi bliskovitega znanstvenega napredka, a nova dognanja se le sčasoma usidrajo v sisteme človeškega vedenja. Tudi tako imenovane znanstvene revolucije niso prišle nenadoma in spreobrnile svet s temeljev, tehnološki izumi niso nastali iz prebliska genijev, ampak jih je mnogokrat izsilil zgodovinski tok človeških potreb in želja – radio je bil izumljen na več koncih hkrati, na začetku 20. stoletja je bilo potrjenih na stotine patentov brezžičnega prenosa podatkov, a ne zato, ker bi si izumitelji kradli ideje, ampak zato, ker je družba kazala vse večjo potrebo po hitrem prenosu informacij.

Znana je anekdota o nekem sholastičnem učenjaku, ki si ni drznil pogledati skozi Galilejev teleskop in si ogledati Venerinih men, saj bi se mu s tem podrl več tisoč let star ustroj vesolja. Znanstveni napredek je le šel malo počasneje. O znanstveniku iz Pise se govori, da je Zemljo zamajal na tečajih, a je Sonce kar nekaj časa preskakovalo orbite in epicikle, dokler se ni usidralo v središču našega modela osončja.

Letos smo bili priča zanimivemu pojavu, ko se je znanstvena debata iz laboratorijev premaknila pod žaromet javnosti. Vsako raziskavo, ki je osvetlila nekaj novega – ali je smotrno nositi maske, koliko časa obstane virus na različnih površinah – je javnost pograbila, še preden je stroki uspelo študije overiti. Ljudje so bili zaradi na videz protislovnih izsledkov zmedeni, a je šlo le za precej normalen potek znanstvenih raziskav. Od teze prek overjanja in testiranja do ponovnega testiranja in dokazanih znanstvenih izsledkov mine čas. Ena študija še ne razloži vsega, ampak ima svojo težo v celoti znanstvenih raziskav, ki se z rezultati vzajemno podpirajo.

A je od prvega pojava virusa minilo že deset mesecev, zato že vemo, da so nekateri ukrepi dokazano učinkoviti: varnostna razdalja, umivanje rok ter seveda maske, od katerih se še nekaj časa ne bomo ločili.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

Nikamor brez maske!

Maske so postale vseprisoten simbol pandemije, ki je ohromila svet. Za koronavirusom je zbolelo že več kot 40 milijonov ljudi, več kot milijon pa je podleglo bolezni. Zaradi vse večjega števila dnevno obolelih v Sloveniji je vlada spet razglasila epidemijo. Med ukrepi za zmanjšanje prenosa virusa je tudi obvezna uporaba mask na prostem.

Foto: www.pixabay.com

Župan občine Kočevje Vladimir Prebilič je v svojem nagovoru občanom poudaril, da smo bili pri omejevanju okužb v Kočevju zelo uspešni, kar gre zahvala vsem v naši lokalni skupnosti. Čeprav je podal predlog na Skupnost občin, da se občinam, kot je naša, določi določena mera samostojnosti pri določanju ukrepov, vse občane prosi za dosledno izvajanje ukrepov: "Pri izvajanju tega ukrepa imejmo pred očmi predvsem to, da masko res nosimo v vseh situacijah, ko bi lahko prišlo do dejanskega prenosa virusa. Govorimo torej o vseh javnih in zasebnih prostorih, kjer so tudi osebe, ki niso iz istega gospodinjstva. Če ste torej sami ali z družino na sprehodu v gozdu, v naši občini menimo, da je povsem sprejemljivo, če maske ne nosite." Na to nameravajo opozorite pristojne službe za nadzor, opozarja pa, da masko uporabljamo vsakič, ko na prostem srečamo druge osebe.

Raziskovalci iz Kanade in Libanona so za Svetovno zdravstveno organizacijo izvedli pregledno študijo, ki je pokazala, da se z ohranjanjem varnostne razdalje zmanjša vrednost okužbe. Možnost prenosa bolezni na razdalji več kot meter je skoraj petkrat manjša kot na razdalji, manjši od enega metra. Svetovna zdravstvena organizacija tako priporoča, naj se vsi, če nosijo masko ali ne, izogibajo gneči in ohranjajo vsaj metrsko varnostno razdaljo. Znanstveniki omenjene raziskave so tudi ugotovili, da se z masko možnost okužbe zmanjša za petkrat. Opozarjajo, da natančnih vrednosti ni mogoče ugotoviti, kljub temu pa je ugotovitev, da so maske učinkovite, zanesljiva.

Znanstvene raziskave kažejo, da lahko maske rešujejo življenja na več načinov, zmanjšajo možnost tako prenašanja virusa kot možnost okužbe, nekatere študije pa kažejo tudi, da nošenje mask zmanjša resnost bolezni pri tistih, ki so se okužili.

Prof. dr. Maja Ravnikar z Nacionalnega inštituta za biologijo je za Val 202 povedala, da je ukrep o obvezni rabi mask na prostem zelo na mestu, saj smo trenutno v eksponencialni fazi okužb. Poudarja, da moramo biti v tej fazi pozorni, kaj počnemo: "Tudi v družinskem krogu je treba paziti na ljudi, ki so ogroženi, na starejše ljudi, ljudi, ki imajo oslabljen imunski sistem zaradi zdravil, kemoterapevtikov in podobnih zdravil."

Virus se najhitreje širi kapljično, kar se zgodi pri govoru v bližini brez maske, s kihanjem in kašljanjem, vendar je dokazano širjenje tudi prek aerosolov in prek površine. Virus lahko ostaja aktiven na različnih površinah dlje časa, zato je pomembno redno umivanje rok, če pa to ni možno, si jih dezinficiramo. Znano je, da je virus v drobnih kapljicah, ki dlje časa ostanejo v zraku v vlažnem in toplem vremenu, ko prihajajo mrzli dnevi, pa so naše sluznice tudi bolj občutljive.

Izredno pomembno je tudi zračenje prostorov, ki zmanjšuje količino virusov v aerosolni obliki. K zmanjševanju okužbe lahko pripomorejo tudi ionizatorji, ki pospešijo odstranjevanje prahu in delcev, na katere se lahko vodne kapljice oprijemajo in lebdijo, svetuje dr. Ravnikar in dodaja, da je v slabo prezračenih prostorih smiselna uporaba mask FPP2, ki bolje zaprejo nos in usta in nas bolje ščitijo pred virusi kakor navadne obrazne maske. Možnost okužbe je povečana tudi na straniščih, saj splakovanje straniščne školjke ustvari ogromno število aerosolov. Poleg kapljičnega širjenja in širjenja z aerosoli veliko kužnih ljudi izloča virus tudi prek odvajanja blata, zato sta uporaba maske in temeljito pranje rok še posebej priporočljiva.

Kmalu po začetku epidemije se je pokazalo veliko pomanjkanje primerne zaščitne opreme, predvsem za zdravstvene delavce in druge izpostavljene poklice. Zaradi pomanjkanja so številni začeli uporabljati improvizirane maske, katerih učinkovitosti pa takrat še nismo poznali. Pojavilo se je tudi vprašanje, kako učinkovita je sterilizacija mask za večkratno uporabo.

Maske so testirali tudi na Inštitutu Jožef Štefan. Skupina, ki so jo sestavljali mlada raziskovalca Anja Pogačnik Krajnc in Luka Pirker, prof. dr. Maja Remškar, doc. dr. Anton Gradišek, dr. Andreja Jelen in prof. dr. Igor Mekjavić, je na pobudo Mladih zdravnikov ter zdravnikov iz UKC Ljubljana in Maribor preverjala prepustnost različnih tipov mask za nanodelce in primernost mask glede kakovosti dihanja. Testirali so tudi lastnosti mask po sterilizaciji, kakršno opravljajo v zdravstvu.

Maske so preverjali z opremo, ki je sicer namenjena spremljanju onesnaženosti zraka z nanodelci, kako dobro filtrirajo običajne delce prahu, ki so približno enako veliki kot virus SARS-CoV-2, poleg tega so tudi preverjali, ali se v maskah lahko zadovoljivo diha in ali se v njih nabira C02.

Čeprav lahko tkanina doma narejenih mask dobro filtrira, se improvizirane maske zaradi preprostega dizajna slabo prilegajo obrazu, kar poslabša njihovo učinkovitost. Učinkovitost mask z oznako FFP2 in FFP3 ter znakom CE je izredno visoka, saj je material ujel 98 odstotkov prašnih delcev. Učinkovitost medicinskih (kirurških) mask, ki jih trenutno uporabljamo, se giblje okoli 80 odstotkov. Testiranja so tudi pokazala, da so maske učinkovite, če se dobro prilegajo obrazu, zato je pomembna predvsem pravilna namestitev. Raztegljivi materiali so se izkazali za izredno neučinkovite, saj se pri raztezanju povečajo luknjice v tkanini in tako omogočijo prehod delcev. Ekipa IJS je testirala tudi pranje kirurških mask, pri čemer pa se je pokazalo, da je njihova učinkovitost padla, pranje pa masko lahko tudi mehansko poškoduje in natrga tkanino.

Maske je treba menjati v skladu z navodili proizvajalca ter glede na okoliščine - če smo jo nosili v množici ljudi, se je veliko dotikali ali če smo jo nosili v okoljih z veliko delci v zraku. Maska, ki smo jo dolgo nosili, postane vlažna in s tem tudi slabo prepustna, zato zrak začne uhajati ob stiku maske z licem, ob nosu in pod brado. Zato mora maska vsekakor prekrivati tudi nos. Bakterijsko čistost pralnih mask lahko izboljšamo z likanjem. Poudarjajo, da prozorne plastične maske in vizirji niso primerni, saj so kapljice z virusi drobne in zlahka uidejo izpod vizirja.

V zvezi z nošenjem mask v avtomobilu se je pojavilo kar nekaj nejasnosti. V 35. členu Zakona o pravilih cestnega prometa je določeno, da voznik med vožnjo ne sme uporabljati opreme ali naprav na način, ki bi zmanjševal njegovo slušno ali vidno zaznavanje ali zmožnost obvladovanja vozila. Zato slovenska policija pojasnjuje, da med vožnjo lahko uporabljate masko za zaščito nosne in ustne sluznice, saj ta ob pravilni namestitvi ne zmanjšuje zmožnosti obvladovanja vozila.

Žarko Nanjara

Mesec požarne varnosti

Mesec oktober je mesec požarne varnosti. Letos poteka pod sloganom Kdor za požarno varnost poskrbi, je v prostem času brez skrbi! Namen projekta je opozoriti, da obstaja nevarnost za požar tudi v prostem času – neodvisno od tega, kje smo. Da bi preprečili nastanek požara, moramo poznati preventivne ukrepe. Kakorkoli in kjerkoli že preživljamo svoj prosti čas, previdnost ni nikoli in nikjer odveč!

Foto: www.pixabay.com

Preden odidemo na dopust, preverimo, da so garaže, kleti in podstrešja pospravljeni – lahko vnetljive stvari pa naj bodo stran od ognja in vira toplote. Plinska jeklenka naj bo zaprta, saj s tem preprečimo uhajanje plina in morebitno eksplozijo. Izpraznimo pepelnike. Vrata med prostori naj bodo zaprta, saj s tem upočasnimo širjenje požara. Luči naj bodo ugasnjene. Če potujemo v zimskem času, ugasnimo in izklopimo vse električne radiatorje, kaloriferje in podobno. Prepričajmo se, da je ogenj v kaminu ali peči popolnoma ugasnil. Ohlajen pepel s kovinsko lopato pospravimo v kovinsko vedro in ga zmočimo z vodo. Tega vedra nato ne puščamo v stanovanju! Osebe, ki bodo ostale doma, podučimo o nevarnosti požara in preventivnih ukrepih. Razložimo jim tudi, kako poklicati na številko 112 in kako naj se v primeru požara varno evakuirajo.

Tudi na poti do izbrane destinacije moramo biti previdni. Vozila ne parkirajmo v visoki travi. Med vožnjo ali počitkom na parkirišču ne odmetavajmo gorečih ali tlečih delcev (npr. cigaretnih ogorkov). Predvsem v poletnem času je zaradi suhega vremena še večja verjetnost za nastanek požara v naravi. Dodatna možnost je tudi, da v vozilo namestimo ustrezen gasilnik.

Da bi dopust preživeli čim bolj mirno, moramo tudi tam upoštevati preventivne ukrepe. Če potujemo v tujino, se pozanimajmo, na katero številko lahko pokličemo gasilce ali druge reševalne službe.

Po prihodu v hotel, apartma, hostel ali kočo preglejmo načrt evakuacije in navodila, kaj storiti ob požaru. Oglejmo si, kje potekajo evakuacijske poti in kje so zasilni izhodi, ter preverimo, ali so prosti in prehodni. Preverimo, kje so nameščeni gasilniki. Upoštevajmo prepovedi glede kajenja in uporabe lastnih grelnih in kuhalnih naprav. Kuhajmo le v tistih namestitvah, kjer je to dovoljeno. Ko polnimo baterije mobilnih naprav, fotoaparatov in drugih naprav, upoštevajmo navodila proizvajalca in vtičnic ne preobremenjujmo. Če je kajenje dovoljeno (kadilske sobe), nikoli ne kadimo v postelji. Pred spanjem ali preden namestitev zapustimo, preverimo, ali smo naprave izklopili. Posebna previdnost naj bo namenjena napravam, ki oddajajo toploto – štedilnik, grelnik vode, sušilnik las itd.

Če smo se odločili svoj dopust preživeti v kampu, se tudi ob prihodu tja seznanimo s hišnim redom in z navodili, kaj storiti ob požaru. Dobimo jih na recepciji. Preverimo, kje v kampu so nameščeni gasilniki in hidranti s poltogo cevjo. Prostor pred šotorom, počitniško prikolico in avtodomom očistimo gorljivih snovi (iglice, suha trava, storži in podobno). Šotori, počitniške prikolice in avtodomi so narejeni iz gorljivih materialov. Tudi predmeti, kot so spalne vreče, brisače in obleke, hitro zagorijo. Za razsvetljavo ne uporabljajmo sveč, raje uporabljajmo svetila na baterije, plin, elektriko ali sončno energijo (solarna svetila). V počitniško prikolico in avtodom namestimo ustrezen javljalnik požara oziroma javljalnik ogljikovega monoksida, gasilnik ali požarno odejo.

V šotoru ne kuhajmo! Pri postavitvi štedilnika/kuhalnika upoštevajmo varno razdaljo od šotora, počitniške prikolice oziroma drugih gorljivih snovi. Med pripravo hrane naj bo štedilnik/kuhalnik ves čas pod nadzorom. Žar kurimo le na za to namenjenih mestih. Kurišče mora biti obdano z negorljivim materialom, prostor okoli njega pa očiščen gorljivih snovi. Ogenj naj ves čas nadzoruje odrasla oseba, po končanem kurjenju pa preverimo, da smo ogenj popolnoma pogasili. Ob močnejšem vetru ali sunkih vetra ne kurimo – če pa smo že začeli, takoj prenehajmo in ogenj pogasimo.

V prostem času so pogostejše tudi zabave. Določena mera previdnosti tudi tam ni odveč. Ob zabavah na prostem, kjer je odprt ogenj (sveče, bakle, žar, kurišče in podobno), naj ogenj ves čas nadzoruje odrasla oseba. Po končani zabavi ugasnimo sveče in bakle ter pogasimo ogenj na žaru in kurišču. Glede kurjenja velja isto kot v kampih – ob vetrovnem vremenu ne kurimo, kurišče pa mora biti obdano z negorljivim materialom. Dobro je, da imamo v bližini pripravljen gasilnik, vedro z vodo, cev za zalivanje ali druga sredstva, s katerimi lahko pogasimo začeten požar. Če gostje kadijo, določimo varno mesto za kajenje, zagotovimo pa tudi dovolj pepelnikov iz negorljive snovi. Po končani zabavi preglejmo blazine na vrtnem pohištvu in koše za odpadke, če morebiti med njimi ni tlečih ogorkov. Še bolj previdni bodimo pri zabavah v stanovanju. Sveče naj stojijo na trdni in negorljivi podlagi, na primer v negorljivem svečniku. Postavljene pa naj bodo na takšni višini, da jih otroci in hišni ljubljenčki ne dosežejo. Pozorni bodimo tudi na dogajanje v kuhinji – brez nadzora ne pustimo prižganega štedilnika, pečice, grelnika vode in drugih naprav za pripravo hrane.

Neja Jerebičnik

Pleskarstvo Steklarstvo
Andreja Lebar s.p.
Za pripravo ponudbe nam pišite na:
info@storitve-lebar.si
Reška cesta 15
1330 Kočevje
01/89 555 97
SLIKOPLESKARSKA DELA
IZDELAVA TOPLOTNO IZOLACIJSKIH FASAD
UOKVIRJANJE SLIK
STEKLO IN STEKLARSKA DELA
stekleni nadstreški, ograje, pregradne stene,...
steklene stene za tuš kabine
steklene kuhinjske stenske obloge
Puzzlarna
Najboljša spletna trgovina za vse ljubitelje sestavljank (puzzle)

RIJAVEC GORAN s.p.
Notranja vrata LIP BLED
Notranja oprema talne obloge
Lesene stopnice
Mizarski servis
Hišniška opravila
031 694 728
info@longy.si
www.longy.si

"Moramo ohraniti javno šolstvo"

"Upam si trditi, da je kolektiv učiteljev postal eden od najbolj usposobljenih in pedagoško naprednih v državi," o kolektivu Gimnazije in Srednje šole Kočevje pove Meta Kamšek, na čelu katere je vztrajala 27 let. Za sabo ima združitev dveh srednjih šol, tri večje investicije, obnovo gimnazije na Ljubljanski cesti, gradnjo športne dvorane ter obnovo srednje šole, ki je konec leta 2012 popolnoma zgorela v požaru.

Po skoraj treh desetletjih ravnateljevanja kljub upokojitvi še ni nehala delati ter nadaljuje vodenje Festivala lesa. A vendarle v pogovoru prizna, kako je letošnjo pozno pomlad ugotovila, da si je po vsem tem času morda le odpočila.

Foto: Bojan Štefanič

Kakšen odnos ima center države do šol na slovenski periferiji?
Minister za šolstvo dr. Slavko Gaber je imel glede tega napredno stališče, saj je trdil, da življenje v kraju obdrži šola in da se le tako lahko enakomerno razvija podeželje. S pomočjo države se je takrat gradila osnovna šola v Fari in tudi ob tej priložnosti je poudaril, da se meja brani s šolo. Uvedel je t. i. 'šolski tolar' in takrat smo naredile podeželske šole velik korak naprej. V Kočevju smo na podlagi tega zakona leta 2002 dobili prenovljeno Gimnazijo, leta 2007 pa še športno dvorano.

V naslednjih desetih letih pa se je položaj spremenil. Ne vem, ali so se vsi dobro zavedali, kaj se bo zgodilo. Po letu 2000 je v šolstvo stopil neoliberalni kapitalizem. Tudi učitelji smo poslušali, kako je treba poskrbeti za finančno učinkovitost. Takrat se je uvedlo financiranje šol po številu učencev, t. i. glavarina; pred tem se je namreč financiral oddelek, ki smo ga oblikovali po normativnih. Nakar so začele upadati generacije. Ko sem v osemdesetih letih začela poučevati, je bilo v Sloveniji 35.000 rojstev letno, danes jih je med 17.000 20.000. Demografi povedo, da nikoli več ne bomo dosegli te številke. Zato so danes oddelki manjši, kar prinese manj denarja, standard pa je še vedno treba vzdrževati in izplačevati plače v skladu z zakonom in kolektivnimi pogodbami. Šolam v mestnih centrih je sistem pogodu, saj imajo višek denarja, druge pa morajo biti dodatno financirane. Gimnazija in srednja šola Kočevje je zadnja leta prejemala in še prejema približno 300.000 evrov dodatnega denarja, da lahko izvede program, in to ob skrajnih varčevalnih ukrepih.

Srednja šola Kočevje je konec leta 2012 zgorela v požaru. Kakšni so bili načrti vlade takrat?
Tisto jutro sem bila na pogorišču ob 5. uri zjutraj in takoj mi je bilo jasno, v čem je problem. Če ne obnovimo šole, bomo morali vse dijake premestili v gimnazijsko stavbo, kjer ni učilnic za vse, še manj pa prostora za delavnice. Z županom sva se dogovorila in bila odločena, da zahtevamo obnovo šole. Obnova je bila financirana iz rezervnih sredstev države in zavarovalnine. Mi smo se zavezali, da bomo naredili vse, kar je v naši moči, da obdržimo program lesarstva in dodamo še kakšnega novega. Tako smo najprej uvedli poklicni program kovinarstva.

Štiri mesece pred tem sta se namreč združili Gimnazija in Srednja šola. Zaradi padca števila dijakov je bilo to neizbežno. Razdruževanje in združevanje je pač stvar številk in strinjam se, da mora biti šolstvo organizirano racionalno. To je pomenilo združevanje dveh različnih kolektivov in organizacijskih kultur, kar niti slučajno ni lahko opravilo. Vsaka taka združitev pa je kruta, tako za deset odpuščenih, kot tudi za vodstvo, ki pa nima normativa, koliko dela opravi ravnatelj ali pomočnik. Zakonodaja pravi, da mora ravnatelj vse organizirati. V tej besedi se skriva ves opis dela, tudi požar in obnova šole.

Kako se ceni učiteljsko delo?
Mislim, da so učiteljske plače v primerjavi z drugimi dovolj solidne, čeprav ne dosegamo standarda, ki je bil zamišljen in po katerem bi višina plače srednješolskega profesorja sledila zdravniški. Zdravniškemu cehu je s stavkami uspelo, a njih je nekaj tisoč, učiteljev pa 25 tisoč in žal tudi to šteje. Čeprav je plačna vrzel med spoloma v Sloveniji majhna, je to še vedno feminiziran poklic, ki se v vseh družbah kaže kot nekaj, kar je nižje plačano.

Tako kot stavke zdravnikov so bile odmevne tudi učiteljske stavke. Ali so si s stavkami učitelji dosti izborili?
Učiteljski sindikat je močan. Ne vem, ali se vsi učitelji dobro zavedajo, da imajo zelo dobrega sindikalnega tajnika – gospod Štrukelj je namreč močna oseba, s težo, ki zna v pravem trenutku braniti interese in je v mejah možnega dosegel največ za učitelje. Posledično pa se je stopnjevalo nesorazmerje znotraj sistema izobraževanja. Za vodstvene strukture se ni boril nihče. Ravnatelji se vedno borijo za svoje šole, in ne za svoje plače. Tako je v srednjih šolah zelo pogost pojav, da plačo ravnatelja preseže kar nekaj učiteljev na šoli. Sama menim, da to glede na količino odgovornosti in dela ni normalno.

Vodili ste prvo kočevsko gimnazijo v samostojni Sloveniji, mesto ravnateljice pa ste zapustili po dolgih 27 letih. Kako ocenjujete svoje delo?
Na svoja leta na Gimnaziji in pozneje združeni GSŠK gledam z zadovoljstvom. Zdi se mi, da sem naredila največ, kar sem v danih razmerah lahko. Seveda pa se hkrati zavedam, da je to moj pogled in da ga prav vsi ne delijo. Imela sem srečo, da je v drugem letu mojega ravnateljevanja minister Gaber uvedel program Šola za ravnatelje, ki mi je zelo koristila. Naknadno sem še magistrirala iz menedžmenta v izobraževanju. V življenju pa je name velik vpliv imela tudi moja mama, ki je bila ravnateljica vrtca. Neštetokrat je bila moja zvesta sogovornica o službenih temah.

Pogled nazaj razkrije, da so bile v tem času končane tri gradbene investicije, uvedeni trije novi izobraževalni programi (ekonomski tehnik na gimnaziji, poklicni program kovinarstva, strojni tehnik). To delo je bolj vidno. Menim, da je za šolo bolj pomemben pedagoško-didaktičen razvoj zaposlenih. Povedala bom neskromno, toda upam si trditi, da je kolektiv učiteljev postal eden od najbolj usposobljenih in pedagoško naprednih v državi. To so doživljali številni nekdanji kolegi, ko so prihajali s seminarjev in usposabljanj. Opazili so veliko razliko v pedagoškem znanju in bili na to ponosni. Tako so nas videli tudi na številnih drugih šolah in na ministrstvu.

Ali je ravnatelj še vedno pedagog ali je menedžer?

Mislim, da brez pedagoškega znanja tega položaja ne moreš zasesti. Sistem sicer omogoča veliko avtonomijo ravnatelja, ki lahko šolo pelje v svojo smer. Za to pa moraš imeti poleg voditeljskih sposobnosti še dobro vedenje o tem, v katero smer se razvija izobraževanje, tako globalno kot državno in lokalno. Pomembno pa se je tudi zavedati, da celotna storitev vzgojno-izobraževalnega zavoda temelji na odnosih - v razredu, med zaposlenimi, med ravnateljem in učitelji, med šolo in starši ter okoljem. Zato je izjemno pomembno znati obvladati celotno paleto komunikacije.

Ravnatelj je pri svojih odločitvah avtonomen, kako pa je pomembno delo v kolektivu?

Seveda je pomembna avtonomija. Toda z avtonomijo lahko ostaneš sam, če se ne pogovarjaš z ljudmi, kam želimo iti v razvoju, kje so naše prioritete. Vsekakor je zelo pomemben dialog, potreben je turi skupni razmislek, tako da vsi razumemo, zakaj gremo v določeno smer. Sprememba se ne sme zgoditi samo na papirju, zgoditi se mora v razredu pri učitelju. Uspešna pa bo le takrat, ko bo učitelj v osnovi verjel v svoje delo ali novost.

V vseh teh letih ste spremljali veliko reform šolskega sistema. Kaj so prinesle?

Največkrat se države lotevajo sprememb na ravni kurikuluma oz. programa, ki se nemalokrat končajo z bitko za ure predmeta znotraj programa. Pogosto pa tem reformam ne uspe prinesti globlje in trajnejše spremembe v učnem procesu. Tako pravijo tudi sodobne raziskave na področju izobraževanja. Novih spoznanj o tem, kako se ljudje lahko še bolj uspešno učimo, je ogromno, toda zelo težko najdejo pot v razrede. Enako je s tehnologijo. Kupujemo novo opremo, a proces učenja pogosto ostaja enak. Npr. otrok še vedno prepisuje s table, pa naj bo ta popisana s kredo ali pa smo mu pokazali prezentacijo v PowerPointu.

Očaral me je citat Marie Montessori, ki sem ga zasledila ob nedavni obletnici njenega rojstva in ki pove vse. Cilj poučevanja naj bo misel: Pomagaj mi, da bom lahko naredil sam. Še vedno pa smo še prevečkrat priča pouku v duhu: Poslušaj me in si zapomni. Raziskave in osebne izkušnje nam potrjujejo, da ljudi najbolj angažira k učenju delo v skupini in projektno delo, s čimer osmislimo namen učenja. Ko sem stopila v ta poklic, sem na seminarjih vedno znova poslušala misel, da sodoben učitelj ni več tisti, ki prinaša vsebine, ampak je mentor in asistira pri učenju otrok. Toda nihče ni povedal, kako se to naredi. Pred desetimi leti sem naletela na knjigo, ki to pokaže. Knjigo sem prevedla in ugotovila, da imam kot ravnateljica priložnost popeljati učitelje na to pot. Začeli smo z majhno skupino učiteljev in se v osmih letih razširili na celoten kolektiv. Novost smo poimenovali avtentične naloge. Napredovali smo počasi, saj je treba nov pristop ponotranjiti. V stroki velja, da sistem za uvajanje takšne novosti potrebuje vsaj deset let. Tu se spreminja vloga učitelja in tukaj je ključen premik za t. i. reforme. Preštevilni evropski projekti pa so praviloma prekratki in nepovezani ter ostanejo nekje na površini.

Katera šolska reforma je za vas pozitivna?

Matura je bila prva sprememba, s katero smo vzpostavili dober sistem ocenjevanja in se naučili ocenjevati objektivno s kriteriji ter poenotili pouk v vseh gimnazijah. Zdaj, po toliko letih, že malo zavira didaktičen vidik šole, učni načrti so preobloženi vsebinsko, marsikdaj pa postane tudi izgovor, da za nove metode nimamo časa, saj moramo predelati učni načrt. Drug uspešen projekt je bil Evropski oddelek.

Nekaj sistemskih sprememb pa je še potrebnih. V zadnji Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju iz leta 2011 je predlog predvideval namesto triletnih štiriletne poklicne šole z več poudarka na praksi in povezavi s teorijo. S tem bi poklicne šole lahko postale privlačnejše. Gospodarstvo še vedno potrebuje poklice na ravni dobrih praktičnih znanj, vpis pa žal ni tako bleščeč, ne v kovinarske poklicne smeri ne v mizarske. Tukaj obstaja sistemski problem, ki ni dobro rešen.

Še vedno se spomnim zapisa dr. Srečka Zakrajška v letu 2013, ko je predlagal, da poklicne in tehnične srednje šole naredimo bolj splošne, z enim ali dvema moduloma strokovnih predmetov, višje šole v regijskih centrih pa močneje strokovno podpremo, saj te šole danes dobro funkcionirajo in dijaki so nekaj let starejši in lažje sprejemajo večjo količino strokovnih vsebin. Statistični podatek za celotno EU namreč pove, da se povprečen dijak poklicne šole zaposli pri 21 letih. Zato mu pritrjujem, srednja šola bi tukaj lahko opravila svoje vzgojno poslanstvo. Tako pa mladim pred 18. letom natrpamo urnike s strokovnimi predmeti, nimamo pa jim časa pomagati razviti pomembnih veščin za življenje, kot so na primer učenje učenja, komunikacije, reševanje konfliktov, zdravo življenja ali upravljanja osebnih financ. To pa so za vsakega posameznika veščine, ki jih v odraslem življenju mora obvladati. Družinska okolja so lahko pri tem bolj ali manj spodbudna.

V gimnazijah pa imamo drug problem – je najstarejši program, ki ga v osnovi nismo spreminjali od leta 1996. V zadnjih desetih letih smo neštetokrat sestankovali z ministri in v komisijah, a na večji poseg v gimnazije še čakamo.

Zadnja tri leta službovanja sem bila v komisiji za delno prenovo izbirnega dela gimnazijskega predmetnika pri ZRSS, kjer smo v 2. in 3. letniku oblikovali prostor za interdisciplinarni tematski sklop, v katerem so združeni trije predmeti, ki bolj poglobljeno obravnavajo določen problem iz gimnazijskih učnih načrtov. Dali smo prostor za aktualno znanje, ki se razvija veliko hitreje kot gimnazijski predmetnik, in namenili čas za nove oblike pouka – timsko in bolj samostojno projektno delo. Pristop je dobro ocenila stroka, prijel pa se je bolj na podeželskih gimnazijah, ne pa na velikih, saj imajo te dovolj vpisa. Majhne gimnazije na podeželju pa iščejo nekaj, s čimer lahko naredijo reden pouk bolj aktualen in privlačen.

Kako so za periferijo pomembni dodatni programi, kot je na primer program strojnega tehnika, ki je bil znova uveden?

V letih po osamosvojitvi je kovinska industrija rapidno propadala, zato je razumljivo usahnil tudi vpis. S prihodom Yaskawe se je spet pokazal interes za program strojnega tehnika med dijaki, potrebe pa so tudi v številnih drugih domačih podjetjih. Strojni inženirji so zelo iskan kader in trenutno je težko dobiti pedagoški kader s tega področja.

Osnovno pravilo za vpis je bližina programa, tako razmišljajo dijaki v večini. V lokalnih okoljih gimnazija dobro funkcionira, ker pokriva različne interese dijakov, ki gredo študirat, a to je le četrtina populacije. Za tehnične programe potrebuješ ogromno specifične opreme in strokovnjakov. V majhnem mestu zato težko napolniš oddelek izbrane smeri. Številni mislijo, da je možno enostavno pripeljati nov program. Najprej moraš dokazati, da se vsaj 28 dijakov namerava vpisati v nov program. Na tej točki se v manjših mestih izkaže, da nimamo dovolj dijakov.

Ideja Festivala lesa je zrasla na pogorišču srednje šole. Kaj je osnovni namen festivala?

Iskali smo način, kako navdušiti učence za vpis. Iz izkušenj vem, da otrok zelo zgodaj izbere srednjo šolo in se odloči za nadaljnjo pot. Mislim, da se ta izbira, ki še ni artikulirana, zgodi do petega razreda osnovne šole. Bodimo odkriti, ne odloča se le o smeri stroke, odloča se o socialnem statusu, kam se bo uvrstil glede na sposobnosti in želje. Med poklicnimi programi pa je mizar kar na repu zanimanja, medtem ko v svetu les postaja material prihodnosti.

Prvo leto smo začeli s finančno pomočjo Obrtne zbornice Ribnica in podporo Obrtne zbornice Kočevje. Naslednje leto je projekt podprla Občina Kočevje in ga še danes, za kar je potrebno široko razumevanje razvoja občine. Festival razvijamo na treh točkah. Poudarjamo nove oblike, zato razpisujemo natečaj PraStol, podpiramo novo znanje, zato organiziramo vrsto delavnic, ter promoviramo nove rabe lesa, o čemer se obiskovalci lahko pozanimajo na pogovorih Wood Tech Talks. Festival lesa je po organizacijski strukturi zadruga in zdaj prihajamo v fazo, ko iščemo nov prostor, kjer bi lahko prodajali izdelke lokalnih proizvajalcev in vabili na delavnice. Posvetiti se želimo lesu na sodoben način, z novo tehnologijo, dizajnom in seveda mnogo znanja.

Slovenijo je letos zavil oblak koronavirusa, ki je močno prekinil proces izobraževanja. Učitelji športne vzgoje že opozarjajo, da je imela karantena vpliv na telesno pripravljenost otrok, o psiholoških posledicah pa trenutno še ni veliko govora. Kako ocenjujete vladin pristop k izvajanju pouka med pandemijo?

Po pogovorih in zapisih v medijih ocenjujem, da se je slovensko šolstvo uspešno čez noč prilagodilo novi situaciji, kar ni uspelo vsem državam. S časom pa se je pokazalo, kako naporno je bilo delo na daljavo za učence in njihove starše, dijake ter učitelje, ki so porabili trikrat več časa kot običajno. Kolikor slišim v medijih, bi se strinjala, da so ukrepi tudi neživljenjski. Jesen prinaša ponovitev vaje in razmišljam, da bi bilo smiselno obravnavati le najpomembnejše vsebine in veščine. Manj je več in tisto manj didaktično prilagoditi v bolj samostojno in tudi skupinsko delo. Videokonference to omogočajo. Morda bi s tem zagotovili več trajnega znanja.

Žarko Nanjara

Nova uskladitev občinskega proračuna

Občinski svetniki so na 13. redni seji septembra sprejeli drugi rebalans proračuna za letošnje leto. Ta je tako s prvotno sprejetega proračuna narasel z 18,6 milijona evrov najprej na 22,7 milijona in se zdaj povečal še za milijon evrov, in sicer na 23,7 milijona evrov. Uskladitev je bila potrebna zaradi pridobljenih več sredstev v proračun predvsem iz dveh naslovov, in sicer iz dviga povprečnin za financiranje delovanja občin od Vlade RS in pa zaradi uspešnega gospodarjenja občine s premoženjem. Sredstva se

Foto: arhiv Občine Kočevje (slika je simbolna)

seveda namenjajo za različne investicije, med katerimi je župan izpostavil predvsem redno in investicijsko vzdrževanje cest, kar je v naši občini z več kot 200 km občinskih cest velik finančni zalogaj. Pomembna večja investicija je tudi sanacija kuhinje in jedilnice v OŠ Stara Cerkev. Rebalans proračuna pa se seveda veže tudi na največjo občinsko investicijo, izgradnjo 16-oddelčnega vrtca, za katero bo še ta mesec objavljeno tudi javno naročilo.

K. G.

Sprejet program za razvoj dejavnosti mladih

Občinski svet je na svoji 13. redni seji sprejel lokalni program za mladino v občini Kočevje 2020–2024, ki je bil na občinski upravi pripravljen v sodelovanju z Inštitutom za mladinsko politiko. Lokalni program za mladino je pomembno orodje za trajnostni razvoj mladih v lokalnem okolju. Gre za dokument, v katerem lokalna skupnost prepozna javni interes na področju mladine in predvidi načine za polno uresničevanje tega javnega interesa. Namen sprejema lokalnega programa za mladino je usmerjeno in neprekinjeno vlaganje sredstev in pozornosti v mlade ter v njihovo doseganje avtonomije, zagotavljanje pogojev za učenje in priložnosti za pridobivanje izkušenj z namenom omogočanja razvoja znanj, spretnosti in kompetenc mladih, ki jih potrebujejo za polno vključevanje

Foto: Unsplash

na trg dela in v civilno družbo ter zagotavljanje participacije mladih pri oblikovanju, implementaciji in vrednotenju lokalne mladinske politike.

Ključni cilji lokalnega programa za mlade temeljijo predvsem na vzpostavitvi posvetovalnega telesa župana kot komisije za mladinska vprašanja in izvedbi letnih srečanj župana z mladinskimi organizacijami. Ključni ukrepi so tako sofinanciranje programov in projektov na področju dela z mladimi, okrepitev informiranja mladih, kar pomeni vzpostavitev portala za informiranje mladih, sofinanciranje izobraževanja nadarjenih mladih (štipendiranje), omogočanje opravljanja obvezne prakse dijakov in študentov v službah občinske uprave in javnih zavodih, kateri ustanoviteljica je občina Kočevje, spodbujanje poletnega dela dijakov in študentov in zagotavljanje večje dostopnosti do neprofitnih najemniških stanovanj mladim.

N. S.

Obnova vročevoda v Turjaškem naselju zaključena

Obnova vročevoda v Turjaškem naselju se je začela v letu 2019 in nadaljevala še letos. Vročevod je bil še pred začetkom kurilne sezone v celoti obnovljen, tako so na nanj že priključeni vsi stanovanjski bloki in objekti v Turjaškem naselju. Naložba je zajemala obnovo 1088 metrov trase in zamenjavo 2174 metrov cevi. Narejenih je bilo tudi 24 priključkov objektov in navezava na toplotni postaji. Pri obnovi toplo-

Foto: arhiv Občine Kočevje

vodnega omrežja se je polagala tudi zaščitna cev za optično omrežje, ki bo povezovalo vse toplotne postaje v skupno omrežje. V zaključni fazi je samo še urejanje okolice in polaganje keramike na toplotnih postajah, kar bo zaključeno do konca tega meseca. V imenu Občine Kočevje se zahvaljujemo za strpnost in razumevanje vsem stanovalcem Turjaškega naselja.

I. K.

VABILO PODJETNIKOM

Obrtni poklici – poklici prihodnosti

Zaradi povpraševanja po zaposlovanju v obrtnih poklicih Območna obrtno-podjetniška zbornica Kočevje načrtuje izvedbo dogodka, na katerem bodo predstavljeni poklici, ki jih v našem okolju in tudi širše primanjkuje. Za izvedbo dogodka potrebujemo sodelovanje lokalnih podjetnikov, ki se s to problematiko soočajo, hkrati pa želijo sodelovati s svojo predstavitvijo ciljni publiki.

Vse podjetnike, ki opravljajo obrtno dejavnost, lepo vabimo, da navežejo stik z nami in se nam pridružijo pri aktivnejšem pristopu motiviranja šolo-obvezne mladine. Želimo namreč, da se ta v večjem obsegu odloča za vpisovanje v šole, ki izobražujejo poklice, ki jih primanjkuje.

Več informacij: OOZ Kočevje; Andreja Bradač: 040-843 680

Rekonstrukcija Bračičeve ceste zaključena novembra

Avgusta se je začela rekonstrukcija Bračičeve ulice. Poleg novega vozišča se v celoti na novo ureja tudi vodovodni sistem, nova elektrokanalizacija, novi telekomunikacijski vodi in odvodnjavanje meteorne vode. Spremenil se bo tudi prometni režim, ki bo kolesarjem dovoljeval vožnjo s kolesi tudi v nasprotni smeri enosmerne ulice. Zaključek del je bil previden do konca oktobra, zaradi neugodnih vremenskih razmer, to je pogostih padavin, ki onemogočajo delo, pa se bo rok za zaključek del zamaknil v november. Med izvajanjem del so še predvidene delne oziroma popolne zapore ceste, zato občane prosimo za razumevanje in strpnost.

Foto: arhiv Občine Kočevje

G. Š.

Semafor pri Lidlu od oktobra v delovanju

5. oktobra je začelo obratovati semaforizirano križišče pri Lidlu. Do začetka decembra, ko je postavljen rok za odpravo pomanjkljivosti, bodo še potekala nekatera manjša dela, ki pa prometa ne bodo ovirala. V začetnem obdobju se je tudi opazovalo delovanje naprave, pristojni pa so izvajali ustrezne nastavitve. Prvi dan delovanja so bile tako zaznane nekatere pomanjkljivosti, ki pa so bile takoj odpravljene. Promet skozi križišče namreč upravlja tako imenovan pametni semafor, ki se prek videodetekcijskega zaznavanja vozil odziva na prisotnost vozil in gostoto prometa.

Osnovno stanje semaforjev je zelena v glavni smeri. To pomeni, da dokler ni vozil oz. pešcev iz stranske smeri, so semaforji na priključkih rdeči. Ko vozilo pravilno pripelje na priključek, ga semaforska naprava prek videodetekcijske kamere zazna in čez čas, določen v prometnem programu, preklopi na zeleno. Čas preklopa rdeče v zeleno luč na stranski smeri je odvisen od gostote prometa na glavni cesti, saj so tudi na glavni cesti nameščene videodetekcijske kamere, ki služijo ob povečani gostoti prometa za podaljševanje zelene v glavni smeri. Če ob najavi vozil ali pešcev na priključku ni vozil v glavni smeri, se preklop izvede v nekaj sekundah, najpozneje pa v 21 sekundah. S tem načinom vodenja prometa v konicah promet teče bolj tekoče in ne prihaja do nepotrebnih zastojev, hkrati pa je omogočeno varno in tekoče priključevanje na glavno cesto. Pešci in kolesarji morajo za prečkanje ceste obvezno pritisniti tipko za najavo zelene luči. V nasprotnem primeru bo ne glede na gostoto prometa zelena luč le za avtomobile.

Foto: arhiv Občine Kočevje

Predviden rok predaje krožišča v uporabo je začetek decembra. Udeležence v prometu v tem času prosimo za potrpljenje. Morebitne opažene nepravilnosti delovanja semaforja pa sporočite na Občino Kočevje.

G. Š.

Trajnostna mobilnost v Kočevju

Letošnjo jesen smo v Kočevju ponovno izvajali evropski teden mobilnosti, prvič tudi s sofinanciranimi ukrepi projekta LIFE IP Care4Climate. Poleg številnih delavnic za šolarje, dijake in splošno javnost smo izvedli tudi nekaj trajnih ukrepov, s katerimi želimo vas, občane, spodbujati k bolj trajnostnim potem po opravkih, na delo in v šolo. Zelo smo ponosni na kar dve osnovni šoli v mestu, ki sta spodbujali trajnostni način prihoda v šolo - s Pešbusom in projektom Gremo peš s kokoško Rozi. Otroci so pobudo kmalu vzeli za svojo, vsako jutro je bilo bolj zabavno in dva tedna sta prav prehitro minila. K pešačenju po opravkih so nas že lani spodbujali peš kažipoti na pločnikih, katerih število smo letos povečali kar za dvakrat, dodali pa smo jim prave mestne kažipote, ki na različne cilje usmerjajo tudi obiskovalce mesta.

Verjetno najbolj zanimiva aktivnost letos pa je bil parklet – ureditev prostora za druženje na parkirnih mestih pri srednji šoli. Organizirali smo ga v sodelovanju s knjižnico in GSŠK, oddelkom za lesarstvo. Bistvo pobude parklet je ukinjanje parkirnih mest za avtomobile na površinah, ki so lahko bolj primerne za uporabo za ljudi. Parklet je orodje za preverjanje pobud za umeščanje takšnih in podobnih prostorov za druženje na nekdanje prometne površine. Pri nas je bil zelo lepo sprejet in hitro zapolnjen z vsebino in druženjem, na katerem so se priključile knjižnica, srednje in osnovne šole. Najpomembnejši pa je odziv z mnenji uporabnikov, kjer se je pokazalo, da je pobuda smiselna in zelo zaželena; da je večina uporabnikov opazila, da je motorni stoječi in tekoči promet tukaj neprimeren in odveč, in da ste izrazili ideje ter želje, kako parklet še izboljšati. Med tednom mobilnosti smo izvajali tudi analizo z dnevniki gibanja in izkazalo se je, da se v Kočevju najraje po opravkih v mestu odpravimo peš, sledi osebni avtomobil, ki pa ga uspešno dohiteva kolo. Zagotovo spodbudni podatki za nadaljnje delo na področju trajnostne mobilnosti.

Foto: arhiv Občine Kočevje

T. Š. U.

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS
8:00 - 16:00

KONTAKT SERVIS
041-532-666
podpora@vidrih.si
www.vidrih.si

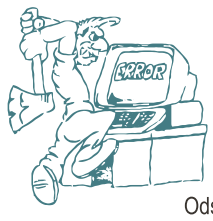

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

Zanimiv september pri Sopotnikih v Kočevju

V septembru sta se pri Sopotnikih odvila dva pomembnejša dogodka – to sta Evropski teden mobilnosti in Dan za spremembe 2020.

Evropski teden mobilnosti je evropska platforma, prek katere lokalne skupnosti spodbujajo lokalno prebivalstvo k trajnostni mobilnosti. Tudi Sopotniki se pridružimo vsako leto z akcijo #ŽupaniZaVolani in opozorimo na problematiko mobilnosti starejših. Za krmilo vozila Sopotnikov v Kočevju sta sedla župan, dr. Vladimir Prebilič, in podžupan, gospod Gregor Košir. Postala sta častna prostovoljca Sopotnikov. Gospod župan je gospo Nežko zapeljal do fotokopirnice. Medtem ko so ji fotokopirali dokumente, smo šli na kavico in na prijeten klepet v Mestno kavarno Kočevje. Gospod podžupan pa je zapeljal gospo Cilko do banke in nato do cvetličarne po hijacinte ter zemljo, da jih bo zasadila za naslednjo pomlad. Tudi z njo smo šli na kavico in prijazen klepet ter nato domov.

Foto: Zavod Sopotniki

Ob dnevu za spremembe 2020, ki v organizaciji Slovenske filantropije poteka z namenom promocije prostovoljstva, smo se povezali z osnovnimi šolami ter k sodelovanju povabili učence OŠ Stara Cerkev. Ti so pri krožkih ali podaljšanem bivanju pa tudi pri nekaterih predmetih izvedeli za Sopotnike, poslušali o tem, kaj počnemo, nato pa so oblikovali sporočila za starejše. Pisali in risali so o tem, kaj naredijo, ko se počutijo same. Morda bodo tudi starejši posegli po kakšnem nasvetu; kaj jim prinaša veselje, morda pa bo to prineslo veselje tudi starejšim. Sporočila bomo s pomočjo prostovoljcev skrbno predali v roke starejših uporabnikov in brez dvoma bodo našla posebna mesta v njihovih domovih.

Za sodelovanje se iskreno zahvaljujemo županu in podžupanu ter OŠ Stara Cerkev za dragoceni prispevek k razveseljevanju in vključevanju starejših. Še naprej bomo skupaj z vami človek človeku sopotnik.

AnuKahuna

Nove knjigobežnice

Knjigobežnice so se v Sloveniji pojavile pred skoraj desetimi leti, najprej na družabnih omrežjih, potem pa so se preselile tudi v javni prostor. Danes so poznane kot hišice ali omarice s knjigami na javnih prostorih, ki so namenjene prosti izmenjavi knjig med bralci. Postale so male javne knjižnice, ki so odprte 24 ur na dan in delujejo na podlagi zaupanja, da vsakdo, ki vzame knjigo, podari svojo. V Kočevju je prvo knjigobežnico leta 2015 skupaj z Gimnazijo in srednjo šolo Kočevje postavila Laura Petan, avtorica knjig za otroke. Letos je Občina Kočevje postavila tri nove in jih s pomočjo Knjižnice Kočevje tudi napolnila s knjigami. Danes imamo tako tri nove točke s knjigami za izmenjavo, in

Foto: arhiv Občine Kočevje

sicer na glavni plaži na Rudniškem jezeru, na mestni ploščadi in na igrišču Srce soseske v Kidričevi. Stara knjigobežnica iz mestne ploščadi pa je prestavljena v Gaj ob otroško igrišče. Lepo vabljeni, da sodelujete v izmenjavi knjig in prispevate k raznolikemu in kakovostnemu čtivu v naši skupnosti.

T. Š. U.

Kulturno leto 2021 v znamenju 550-letnice mestnih pravic

Po Jarmovem in Hufnaglovem letu, letu vizij, Kozlerjevem letu, 500 let kočevskega puntarstva, letu vode in luči, izziv patenta 1492-2017, Kočevska = ogrlica kultur ter letu čebel in medu je bilo novo tematsko leto tokrat prvič razglašeno na prireditvi ob občinskem prazniku Občine Kočevje. Leto 2021 je poimenovano Kočevje mesto 550.

Kočevje je bilo v listini oglejskega patriarha Ludovika della Torre s 1. maja 1363 prvič omenjeno z imenom Kočevje, in sicer v nemški obliki Gotsche. Po turškem vpadu, v katerem je bilo naselje močno poškodovano, je cesar Friderik III. z ustanovno listino ukazal preselitev oziroma zgraditev nove utrjene naselbine na varnejšem desnem bregu Rinže. Naselje je 19. aprila 1471 dobilo mestne pravice, in sicer pravico do mestnega sveta in sodnika, štirih letnih in dveh cerkvenih sejmov, mestnega grba in pečata. Originalna listina iz leta 1471 je v velikem požaru leta 1596 žal zgorela, njeno besedilo pa je ob obnovitvi mestnih pravic spet podal cesar Ferdinand II. v privilegijski knjigi mesta Kočevje z dne 27. junij 1642. Ta najstarejši ohranjeni ter hkrati edini originalni zapis o pravicah in svoboščinah mesta Kočevje hrani Pokrajinski muzej Kočevje. Kočevje je skozi stoletja imelo zelo pomembno vlogo središča pokrajine in do danes ostaja edino mesto na območju občine Kočevje ter eno od 67 mest v Republiki Sloveniji.

Vesna Jerbič Perko

KOČE
VJEM
ESTO
Σ550

Znak kulturnega tematskega leta je oblikovala Alenka Šubic.

Projekt iPlace se nadaljuje na spletu

Občina Kočevje se je v minulem letu kot projektni partner pridružila mednarodnemu Urbact projektu iPlace. V projektu sodeluje 10 manjših evropskih mest, ki na podlagi izmenjave znanja in dobrih praks soustvarjajo priložnosti za trajnostno naravnan gospodarski razvoj. Po uspešni analitično naravnani prvi fazi smo letos stopili v izvedbeno 2. fazo ravno v času epidemije koronavirusa. Ker projekt sloni na tesnem sodelovanju mest, z obiski, ogledi in izmenjavami, je bila potrebna hitra prilagoditev glede na nove razmere. Projekt se je tako preselil na splet in septembra je bilo že izvedeno prvo spletno gostovanje v mestu Heerlen iz Nizozemske, ki je pripravil webinar na temo coworking prostorov v novih razmerah. Prednost spletne izvedbe projekta je seveda v tem, da je omogočen dostop širši zainteresirani javnosti, ki je tako dobila vpogled v nove principe skupnih prostorov in dela. Ves oktober smo tudi prisostvovali e-spletni univerzi, kjer smo se učili Urbactovih orodij, s katerimi bomo vnaprej razvijali projekt.

V Kočevju se hkrati že pripravljamo na spletno gostovanje projektnih partnerjev v drugi polovici novembra pri nas. Urbana lokalna skupina skupaj z Občino Kočevje in Podjetniškim inkubatorjem pripravlja hekatlon na temo shekaj svoje mesto. Med spoznavanjem orodja za heckatlon nas čakajo

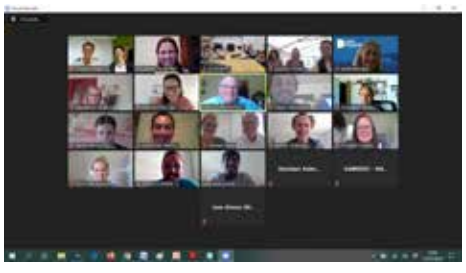

zanimive ideje in vpogledi v naše mesto, kar bo zagotovo ena od pomembnih podlag za nadaljnje delo pri snovanju akcijskega plana in pilotnih izvedb idej, do katerih bomo prišli skupaj s partnerskimi mesti in lokalno skupino.

K. G.

Ob občinskem prazniku 2020

Leto 2020 bo zaradi covida-19 ostalo zapisano kot posebno v naši kroniki, čeprav tudi v teh razmerah naša skupnost vzorno napreduje. Ohranjamo podjetništvu in gospodarstvu prijazno okolje, odpiramo nova delovna mesta, dodana vrednost na zaposlenega se vztrajno povečuje, posledično zmanjšujemo razkorak med našo in drugimi regijami. Tako kot podjetja na Kočevskem tudi občina ne zmanjšuje investicijskega cikla – prav nasprotno. Ko smo leta 2019 dosegli 92-odstotno realizacijo proračuna, kar predstavlja kar 23 milijonov evrov, so številni, nemara tudi upravičeno, pričakovali upad intenzivnosti v letu 2020, a se to ni zgodilo. Že dvakrat smo občinski proračun povečali in naredili bomo vse, da bo absolutna realizacija primerljiva z lansko. Izvedene so bile velike infrastrukturne investicije v sodelovanju z državo na področju kolesarskih povezav in gradnje cestne infrastrukture. V prihodnjih dveh letih bomo gradili nove kolesarske povezave po mestu, z brvjo preko Rinže in promenado do jezera, pri čemer smo pridobili kar 100-odstotno financiranje tega projekta. Obnoviti nameravamo vaške domove, izpeljati postopke novega občinskega prostorskega plana, ki bo omogočil vzpostavitev dodanih 38 ha gospodarskih površin. Naša industrijska cona bo namreč v letu 2021 s prodajo še zadnje parcele zasedena. Kmalu se bo Podjetniški inkubator preselil v nov objekt, ki ga gradimo s pomočjo evropskih sredstev. Začenjamo gradnjo 16-oddelčnega vrtca, ki bo največja samostojna investicija naše lokalne skupnosti. Še naprej bomo skupnost, zavezana zeleni energiji, ki bo nov pospešek dobila z modernizacijo daljinskega sistema ogrevanja in kogeneracijo – soproizvodnjo električne energije. Turizem dela nove in nove korake. Revitalizacija jezera se je pokazala kot pravilna odločitev, zato bodo tu v prihodnjem letu nova vlaganja. Turistični obisk se je covidu-19 navkljub povečal in nam vliva še več upanja v prihodnje, saj je Kočevsko postalo zlata zelena destinacija. Povsem novo dejavnost na tem področju predstavlja naš MTB trail center, ki ima izjemen potencial … Najbolj navdušujeta pozitiven duh in energija, ki se vračata med nas. Letošnji vpis v Srednjo šolo in gimnazijo Kočevje se še naprej povečuje – mladi vse bolj verjamejo v Kočevje.

Tako kot pred tisoče leti tudi danes Kočevska ponuja možnosti svojim prebivalcem, ki so se v stoletjih izkazali kot pogumni ljudje, ki si prihodnost in usodo ustvarjajo sami. Že jutri bo nov dan prinesel nove izzive, a s tem nove priložnosti za vsakega izmed nas in vse nas skupaj. Zgrabimo jih in jih obrnimo v korist sebi in skupnosti!

Dr. Vladimir Prebilič

13. kongres Socialnih demokratov

Leto 2020 je za Socialne demokrate posebno, lahko bi rekli kar burno leto. Ko smo iz koalicije, ki jo je vodil Marjan Šarec (LMŠ), po njegovem nenadnem odstopu prešli v opozicijo, je konec maja odstopil tudi naš predsednik Dejan Židan. Potem ko je pred šestimi leti vodenje prevzel od Igorja Lukšiča je zaradi novega zagona kot predsednik stranke želel predati vodstvo stranke nekomu, ki mu zaupa, ki mu zaupajo tudi članice in člani stranke ter tudi mnogo naših državljank in državljanov. Tako je začasno vodenje predal tedanji podpredsednici stranke Tanji Fajon.

Tanja Fajon je nekaj mesecev vodila stranko kot predsedujoča, nato pa je padla odločitev, da se izpelje kongres, kjer se bo potrdilo novo vodstvo s polnimi pooblastili. Logična izbira je bila seveda Tanja Fajon. Vendar je stranko malce presenetilo evidentiranje mladega poslanca iz Koroške Janija Prednika, ki je po tehtnem razmisleku oddal soglasje h kandidaturi. To kaže na odprtost stranke, demokracijo in dejstvo, da lahko vsakdo kandidira za najvišja mesta v stranki. Oba kandidata sta v predkongresnem času pokazala veliko volje in pripravljenosti, da prevzameta tako odgovorno funkcijo.

Kongres, 13. po vrsti, ki je potekal minulo soboto, je bil poseben. Tako zaradi časa, v katerem se je zgodil (korona), kot tudi zaradi tega, ker je bil to prvi digitalni kongres kakšne slovenske politične stranke. Večina članstva je kongres spremljala od doma prek telefonov, tablic, računalnikov, delegati pa so prav tako od doma tudi glasovali. Tak način se je pokazal kot zelo uspešen, saj toliko delegatov na kongresu in tistih, ki so kongres spremljali, še ni bilo. To je lahko tudi ogledalo državi, da bi morda zaradi konstantne slabe volilne udeležbe resno razmislila o elektronskih volitvah. Verjamem pa, da nekaterim političnim strankam večja volilna udeležba ne bi ustrezala!

Kongres je torej potekal nemoteno, na očeh javnosti. Kandidat Jani Prednik je bil v svojem zadnjem nagovoru na kongresu dokaj kritičen do stranke in je dejal: “Mislim, da je socialna demokracija obstala v nekem času in prostoru ter da potrebujemo nove pristope in svežino. Potrebujemo prenovo vsebine, tudi kadrovsko prenovo, in če nam bo v prvem koraku uspelo to, imamo zelo dobre temelje, da smo v prihodnjih letih večji igralec na političnem parketu.”

Po glasovanju so delegatke in delegati z 276 glasovi izvolili Tanjo Fajon za prvo žensko predsednico v dolgi zgodovini stranke. Poslanec SD Jani Prednik je prejel 107 glasov. Za novo podpredsednico stranke je bila izvoljena dr. Dominika Švarc Pipan, za članico predsedstva SD pa Ajda Žižek. Ob koncu je nova predsednica Socialnih demokratov dejala:

“Stranko moramo še bolj povezati, okrepiti zaupanje med sabo in zaupanje vase! Predstavili smo dober razvojni program z jasno finančno konstrukcijo, ki lahko Slovenijo v naslednjem desetletju popelje med deset najuspešnejših držav na svetu. Skupaj s strokovnjaki, sindikati in civilno družbo ga bomo nadgradili v alternativni vladni program. Smer je jasna – stran od problematičnih držav, ki kršijo demokracijo in pravno državo – v napredno, socialno pravično ter varno Slovenijo. To je moja pot in moja zaveza do naših ljudi.”

Tanja, srečno na tej poti!

Predrag Baković

Višje povprečnine

Na septembrski seji občinskega sveta smo potrdili predlog rebalansa proračuna v Občini Kočevje, v katerem je več sredstev namenjenih za dodatni razvoj, saj je vlada Janeza Janše občinam namenila večje povprečnine. Za občino Kočevje to pomeni dodatnih 550.000 evrov, s čimer bo zaradi vztrajanja naše svetniške skupine obnovila stari del osnovne šole Stara Cerkev, v prihodnjem letu pa še dotrajano kuhinjo. Vlada ima izredni posluh za pobude županov in za razvoj občin, v preteklosti pa tega posluha ni bilo. Kljub epidemiji in krizi je vlada namenila dodatna sredstva občinam. V rebalansu proračuna bo dodatno zvišala povprečnine občinam in zagotovila dodatni razvoj, saj se zaveda, da občine ponujajo trajnostni razvoj.

Na seji KVIAM smo potrjevali prispele predloge za občinske nagrade. Naš odbor se je zavzemal za predlog, ki so ga vložila društva in širša strokovna javnost. S svojimi podpisi so za častnega občana predlagali g. Iva A. Staniča, vendar predlog na KVIAM ni dobil zadostne podpore in ni bil upoštevan.

V jesenskih dneh je situacija s covidom-19 ponovno zelo resna, ob tem pa bi radi pozvali, da se upoštevajo priporočila NIJZ in smernice vlade. Od tega je namreč odvisno, ali bomo ponovno zaprli nekatere panoge in omejili družbeno življenje. Trenutni situaciji se moramo prilagoditi, da bomo iz te krize prišli uspešno in s čim manjšo škodo.

Vljudno vas vabimo, da svoje predloge oddate v našo pisarno v Kočevju, in sicer vsak prvi ponedeljek v mesecu.

Luka Bubnjić

3. oktober

3. oktobra sem v počastitev praznika občine Kočevje prižgal svečo in položil cvetje predsedniku Zbora odposlancev slovenskega naroda Bogdanu Osolniku. S tem smo v SLOGI izrazili zahvalo njemu in vsem udeležencem zbora za sprejem odločitev, ki so nam omogočile, da imamo državo Slovenijo. Zato dajemo pobudo županu in občinskemu svetu, da se predsedniku zbora Bogdanu Osolniku postavi doprsni kip pred Šeškovim domom, v katerem je zasedanje potekalo.

Ob prazniku želimo poudariti še dokončanje I. faze Kočevske kolesarske povezave od Ložin do Kočevja, ki smo jo uvrstili v proračun Republike Slovenije leta 2007. Graditi se je začela po uspešni uvrstitvi kolesarskih povezav v Sloveniji v program črpanja evropskih sredstev. Predvidena je izgradnja vse do Kolpe. Takrat nam je bila zgled kolesarska povezava v Kranjski Gori, ki sicer poteka po trasi nekdanje železnice. Seveda si tega nismo želeli v Kočevju, zato lahko danes čakamo še na odprtje železnice.

Janko Veber

Grb občine prejel Nogometni klub Kočevje

Letošnji prejemniki priznanj, nagrad in plaket • ***Fotografije: Bojan Štefanič***

Občina Kočevje svoj praznik praznuje 3. oktobra v spomin na zasedanje Zbora odposlancev leta 1943. Zaradi negotovih epidemioloških razmer se je letošnja prireditev iz Šeškovega doma preselila v Športno dvorano Kočevje, občanke in občani pa so jo lahko spremljali prek spleta. Kljub vsemu smo se lahko tudi letos poklonili najbolj zaslužnim za izjemno delo v naši lokalni skupnosti. Župan dr. Vladimir Prebilič je tako na slavnostni seji podelil najvišja občinska priznanja, nagrade in plakete za leto 2020. Grb Občine Kočevje je prejel Nogometni klub Kočevje, Kozlerjevo nagrado je prejel gospodarstvenik Stojan Petrič, Verderberjevo nagrado so prejeli prostovoljci MTB trail centra Kočevje, Humkovo nagrado pa kulturni ustvarjalec Roman Zupančič. Podeljeni sta bili tudi dve županovi plaketi, in sicer slikarju tetraplegiku Željku Vertlju in podeželski trgovini Livold.

Dr. Vladimir Prebilič je v svojem nagovoru osvetlil pestro zgodovino Kočevskega ter številne izzive – tudi današnjih dni. Prav v času novega koronavirusa sta se ponovno pokazali solidarnost in enotnost lokalne skupnosti, je izpostavil. Kljub prepoznavno drugačnim, morda kritičnim in dramatičnim okoliščinam naša skupnost vzorno napreduje, je poudaril in z optimizmom orisal številne projekte in investicije za prihodnost.

Ob tej priložnosti je župan razkril tudi kulturno tematsko leto 2021, poimenovano Kočevje mesto 550, ki je bilo doslej razglašeno v sklopu prireditve ob kulturnem prazniku. Leto 2021 bo tako posvečeno svečani 550-obletnici mestnih pravic. V duhu tematskega leta je bil na prireditvi predstavljen tudi video dokumentarni zapis z naslovom 7 POGLEDOV avtorja mag. Marka Glavača. Za glasbeni del prireditve je poskrbel godalni kvartet učiteljev Glasbene šole Kočevje z gostjo Sašo Lešnjek, odlično vokalno solistko.

Letošnji nagrajenci

Najvišje priznanje, grb Občine Kočevje, je letos za uspešno delovanje ob svoji 100. obletnici prejel Nogometni klubi Kočevje. Nogomet so v Kočevju na začetku 20. stoletja prvi začeli igrati gimnazijci. Po prvi svetovni vojni in nastanku nove države Jugoslavije so leta 1920 v Kočevju ustanovili kulturno-prosvetno društvo Svoboda, v katerem je delovalo tudi nogometno moštvo. Svoboda Kočevje je že 6. avgusta 1922 priredila nogometno tekmo z moštvom iz Most pri Ljubljani. Kočevski klubski nogomet je po letu 1926 nadaljeval klub Jadran, od leta 1930 do 1934 je nogometna dejavnost prešla na klub D. D., leta 1935 pa so kočevski nogometaši nadaljevali kot samostojno društvo z novim imenom Športni klub Kočevje, ki je deloval do druge svetovne vojne in odigral več kot 40 tekem. Po drugi svetovni vojni so predvojni nogometaši nadaljevali v Športnem društvu Bračič, nato pa na začetku 50. let kot Svoboda Kočevje, Odred Kočevje in Triglav Kočevje. Leta 1952 so začele v Telesno vzgojnem društvu Partizan nastajati nogometne sekcije. Nogometni klub Partizan Kočevje je s svojimi ekipami članov, mladincev in pionirjev tekmoval v Ljubljanskih ligah, od združitve

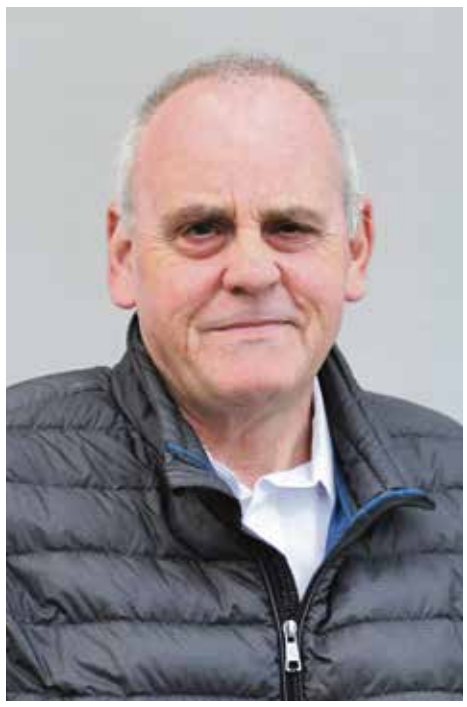

Grb Občine Kočevje je prevzel predsednik nogometnega kluba Kočevje Branko Kverh.

Roman Zupančič, prejemnik Humkove nagrade

Verderberjevo nagrado je v imenu prostovoljcev MTB trail centra Kočevje prevzel Igor Kaligarič.

Gospodarstvenik Stojen Petrič je prejemnik Kozlerjeve nagrade.

z Rudarjem leta 1960 pa je klub postal samostojen z novim imenom Nogometni klub Kočevje. Leta 1966 spet dobi novo ime Rog Kočevje, a se je leta 1969 spet preimenoval. V sezoni 1990/91 se je Kočevje uvrstilo v drugo republiško ligo – zahod in zatem v samostojni državi Sloveniji nadaljevalo uspešno pot kočevskega nogometa. Klub se je zaradi sponzorstva preimenoval v Avto-bum Kočevje in je kot prvi klub v samostojni Sloveniji odšel julija 1992 na desetdnevne priprave v južno Francijo. Po težavah sponzorja se je zamenjalo vodstvo, klub se je preimenoval v Gaj Kočevje in v sezoni 1993/94 osvojil prvo mesto v enotni drugi slovenski nogometni ligi ter se uvrstil v prvo državno slovensko nogometno ligo, kar je bil največji uspeh kočevskega nogometa. Žal je sledilo več sušnih let za kočevski nogomet, a so prostovoljni nogometni delavci v klubu vseeno pridno delali naprej. Mlajše kategorije nogometašev so v teh letih večkrat osvajale prva mesta v regionalnih ligah, članska ekipa pa se je večkrat uvrstila v 3. državno ligo. Razveseljivo pa je, da so se v Kočevju v zadnjih dveh desetletjih pogoji za nogomet močno izboljšali.

Humkovo nagrado za leto 2020 je prejel Roman Zupančič za svoje vzgojno izobraževalno delo in izjemen prispevek pri razvoju kulture v občini Kočevje. Kočevsko kot tudi širše regijsko okolje zaznamuje na kulturnem, vzgojno-izobraževalnem kot tudi družbenem nivoju. Roman je aktivno dejaven na kočevskem glasbenem prizorišču od sredine 90. let prejšnjega stoletja vse do danes. Od svoje prve glasbene zasedbe Grofovo polje, s katero je zarisal prve zanj značilne avtorske poteze, do preobrazbe v skupino Zadnji taxi, do bolj kantavtorskih projektov. Bodisi pod umetniškim imenom Gaber Brin bodisi z lastnim se Roman Zupančič podpisuje kot izvajalec, avtor besedil in glasbe. Izjemno pomemben je njegov vstop v vode otroškega muzikala, kjer je s svojimi Mravljicami obogatil otroško domišljijo več generacijam. Posebej je treba omeniti Romanovo pedagoško vlogo in njegovo šolo igranja kitare, ki mladim in starejšim nesebično predaja svojo ustvarjalno voljo in energijo, tudi pozitivno trmo in doslednost sledenja lastnim vizijam in sanjam. S tem predaja dragoceno izročilo svojih glasbenih izkušenj in vrednot vsem svojim učencem pa tudi zvestim poslušalcem. Roman Zupančič je zagotovo eden od najbolj unikatnih in klenih glasbenikov, ne le v lokalnem okolju, ampak prepoznan in spoštovan tudi zunaj meja občine.

Verderberjevo nagrado za področje športa je prejela ekipa prostovoljcev MTB trail centra Kočevje za izjemen prispevek pri razvoju športa v občini Kočevje. Na nekdanjem smučišču v Dolgi vasi so se leta 2012 začele izvajati prve športno-kolesarske aktivnosti. Skupina navdušenih gorskih kolesarjev je prostovoljno začela delo na zahtevnem gozdnatem terenu. Sprva z organizacijo dogodkov, nato tudi z aktivnimi posegi v zemljišča. Leta 2016 so se okrepili z dodatnim znanjem za gradnjo in pripravo prog za spuste. Postopoma so do danes zgradili devet prog v skupni dolžini 14 kilometrov. Kar nekaj dogodkov v MTB centru je postalo že tradicionalnih, kot so poletni Kamp za otroke, dirka Enduro Kočevje, vzdržljivostna dirka XC Kočevje, dogodek Pofurajmo Kočevsko, XC Zimska liga … Na dogodkih se letno zvrsti več tisoč udeležencev in obiskovalcev. Park pa najbolj zaživi ob koncih tedna, ko se vanj zgrinjajo trume kolesarskih navdušencev iz vse Slovenije in tudi tujine. Občina Kočevje ves čas podpira omenjene aktivnosti, danes pa ga upravlja prek Javnega zavoda Kočevsko. Vendar vsega tega ne bi bilo brez številnih entuziastov in prostovoljcev, ki so od samih začetkov gorskega kolesarstva na tem območju z lastnimi žulji pripravljali in vzdrževali proge, organizirali tekmovanja ter počasi in vztrajno s kakovostno ponudbe prepričali širno občinstvo. Tako ostaja tudi danes, ko veliko dela na terenu še vedno opravijo kolesarski zanesenjaki – prostovoljci, ki s srčnostjo in pripadnostjo MTB trail centru Kočevje vdihujejo duh domačnosti in prepoznavnosti.

Dolgoletni predsednik uprave skupine Kolektor, danes predsednik nadzornega sveta Stojan Petrič pa je letošnji prejemnik Kozlerjeve nagrade za izjemne gospodarske dosežke in strateški razvoj podjetja, kar je pomembno vplivalo na razvoj in ugled naše občine. Stojan Petrič je s svojim prizadevnim delom v 20 letih dosegel vrh — leta 1994 je sedel na čelo družbe Kolektor in v naslednjih 20 letih postal obraz koncerna. Pod njegovim vodstvom je Kolektor po 34 letih tujega lastništva leta 2002 postal 100-odstotno slovensko podjetje. Iz sicer uspešnega podjetja je naredil svetovno tehnološko vodilno podjetje v svoji dejavnosti. S Kočevjem ga povezuje leta 2007 sprejeta odločitev, da koncern Kolektor v občini Kočevje odpre svojo podružnico za proizvodnjo komutatorjev. Iz Idrije so tako omenjenega leta preselili tri linije HB-komutatorjev, s čimer so zagotovili diverzifikacijo koncema, Kočevju pa prepotrebna delovna mesta. Danes, po 13 letih, se Kolektor uvršča med večje delodajalce na Kočevskem, saj zaposluje 80 ljudi, sama investicija pa je z začetnih 2,5 milijona evrov zrasla na več kot 10 milijonov evrov. A tu poslovnega sodelovanja med Kočevjem in Kolektorjem ni konec. S skupnimi močmi in predvsem na osnovi dobrega partnerskega odnosa med Občino in koncernom so izpeljali širitev poslovnega objekta, po do zdaj neprepoznavnem modelu modificiranega javno-zasebnega partnerstva. Razlog za to odločitev je bila strateška usmeritev v Kočevsko, ki se je z minulim delom izkazala kot perspektivna za še intenzivnejše sodelovanje. Odločitev, ki jo je sprejel tedanji predsednik uprave Kolektorja Stojan Petrič, je bil morda manjši korak za koncern, a vsekakor velik za Kočevsko.

Župan občine Kočevje dr. Vladimir Prebilič je ob tej priložnosti podelil tudi dve plaketi župana za enkratne dosežke. Prejela sta jo slikar tetraplegik Željko Vertelj za izjemne ustvarjalne dosežke in Hramček d. o. o., trgovina Livold za dolgoletno uspešno delovanje na podeželju. Naziv častnega občana in spominska plaketa Občine Kočevje letos nista bila podeljena.

Katja Godeša

Za glasbeni del je poskrbel godalni kvartet učiteljev Glasbene šole Kočevje z gostjo Sašo Lešnjek.

Osrednji govornik slavnostne seje je bil župan dr. Vladimir Prebilič.

Plaketo župana je za Hramček, trgovino Livold, prevzela lastnica Majda Štimac.

Željko Vertelj je županovo plaketo za posebne dosežke zaradi koronavirusa prejel v Domu starejših občanov.

Fizioterapija v ZD Kočevje

Fizioterapija je veda, ki se ukvarja z vzpostavljanjem, vzdrževanjem in s krepitvijo zdravja ter funkcionalnosti gibalnega sistema pri človeku. Ohranja ali obnavlja gibljivost sklepov, krepi mišice, preprečuje kontrakture mišic, povečuje preskrbo s krvjo, zmanjšuje edem in lajša bolečine. Fizioterapevti se osredotočamo na človeka kot celoto, svojo obravnavo prilagajamo posamezniku in svoje znanje redno nadgrajujemo z različnimi izobraževanji, predvsem s področja ortopedske medicine in manualne terapije.

Foto: Žarko Nanjara

V preteklem letu smo se fizioterapevtke ZD Kočevje soočale z manjšo prostorsko stisko, saj smo fizioterapijo izvajali v nadomestnih prostorih v Nami, kljub temu pa smo delo prilagodili takratnim prostorskim zmožnostim in paciente obravnavali celostno in strokovno.

Čeprav je leto 2020 zaznamovala epidemija, smo maja pospešeno urejali nove prostore in selili celotno fizioterapijo, tako da nam je uspelo, da je fizioterapija po koncu epidemije začela delovati v novih adaptiranih prostorih. Delo zdaj poteka v prijetnejšem okolju za paciente in zaposlene.

Osrednji prostor na odprtem hodniku sta čakalnica in sprejemna pisarna, kjer sproti beležimo ugotovitve ob fizioterapevtskem pregledu, izvedene storitve ter vodimo čakalno vrsto in naročamo paciente. Na voljo imamo en večji prostor za elektroterapijo in individualne manualne obravnave s sedmimi terapevtskimi mizami in štirimi aparati za kombinirano elektroterapijo z ultrazvokom ter dve magnetoterapiji. V istem prostoru se izvaja tudi pasivno razgibavanje ramenskega sklepa na artromotu, globinsko gretje (UKV diatermija), strojna limfna drenaža, bioptron svetlobna terapija ... Sledi manjši prostor za ločeno, še bolj zasebno individualno obravnavo pacientov, ki je namenjen izvajanju terapij s K-laserjem in ročni limfni drenaži. V tretjem prostoru smo uredili manjšo telovadnico, v kateri so tudi terapevtska miza, aparat za pasivno razgibavanje kolena kinetek ter pripomočki za izvajanje vseh vrst terapevtskih vaj, v sklopu tega prostora pa sta tudi mizi za izvajanje vratne in ledvene trakcije, t. i raztezanje, kolo in prostor za razgibavanje roke.

V sklopu fizioterapije pa izvajamo tudi razvojno nevrofizioterapijo in razvojno delovno terapijo, in sicer v ločenem prostoru, ki je primerno opremljen z večjo 'bobath' terapevtsko mizo, blazinami, ogledalom in pripomočki, potrebnimi za obravnavanje naših najmlajših pacientov, starih od nekaj mesecev dalje.

Kako do fizioterapevtske obravnave?

Potrebujete veljavni delovni nalog, ki ga izda osebni zdravnik ali specialist. Delovni nalog oddate na triažni točki ZD ali pa ga pošljete po pošti. Tako kot pri večini zdravstvenih storitev imamo tudi v fizioterapiji tri različne stopnje nujnosti: zelo hitro, hitro in redno. Glede na predpisano stopnjo nujnosti vas uvrstimo na ustrezni čakalni seznam. Obvestilo s terminom začetka obravnave dobite po pošti v nekaj dneh, 10 dni pred začetkom pa dobite še avtomatski SMS-opomnik. Trajanje terapij je 6 do 10 dni, odvisno od vrste predpisane obravnave.

Z veseljem pa sporočamo, da bomo oktobra ponovno začeli izvajati ročno limfno drenažo, v preteklih tednih pa smo od ZZZS dobili odobren dodatni program fizioterapije, kar pomeni, da se bodo čakalne dobe postopoma rahlo skrajšale, saj bomo zaposlili dodatnega fizioterapevta in tako lahko obravnavali več pacientov. Trenutno žal presegamo najdaljše dopustne dobe za vse tri stopnje nujnosti. Podrobnejše informacije o čakalnih dobah lahko dobite tudi na spletni strani https://cakalnedobe.ezdrav.si/

Tajda Žnidaršič

AVTOHIŠA VRTIN

Črnomelj

www.vrtin.si

Avtohiša Vrtin
Kočevje 21
8340 Črnomelj

- +386 (0)7 35 66 101
- info@vrtin.si
- 041 782 167 Matic

NA ZALOGI PREKO 50 RABLJENIH VOZIL Z GARANCIJO

PRODAJA IN SERVISIRANJE VOZIL

KAROSERIJSKA POPRAVILA

SERVISIRANJE VSEH ZNAMK VOZIL

QUICK CHECK CENITVE POŠKODOVANIH VOZIL

UVOZ VOZIL PO NAROČILU

ZA VAS POSKRBI **MATIC OBRANOVIČ**, KI VAŠE VOZILO ODPELJE IN PRIPELJE BREZ DOPLAČILA

AVTOHIŠA VRTIN D.O.O.

Kočevje 21, 8340 Črnomelj
tel: 07 35 66 101, mob: 040 454 020

SAMO 39 KM IZ KOČEVJA

Boris Beja – Fresh Pain II.

Vizualni umetnik Boris Beja se v Likovnem salonu Kočevje predstavlja z edinstveno prostorsko postavitvijo, kjer združuje različne materiale in načine likovnega izražanja. V svojem ustvarjanju tudi sicer uporablja raznovrstne medije, in sicer vse od kipa, risbe, kolaža, fotografij do predmetov, ki jih združuje v kompleksne instalacije. Pri tem vedno in zelo premišljeno uporablja prostor kot izhodišče razmisleka, v katerega umesti instalacijo kot organizem, ki obiskovalcu omogoča (tudi čutno) zaznavo umetnikovega nazora.

Boris Beja s svojo prostorsko intervencijo v Kočevju v ospredje postavlja bolečino subjekta. Bolečino kot stanje duha posameznika, bolečino kot posledico nelagodja ali stiske. S postavitvijo dveh ut, ki si stojita druga nasproti druge v glavnem galerijskem prostoru, umetnik ponudi obiskovalcu prostor, kamor se lahko usede in v katerem lahko razmišlja ali ponotranji bolečino. Med utama od stropa do tal v zaporedju visijo pole papirja, v katere je umetnik repetitivno vrezoval Fresh Pain. Velik del ustvarjanja Borisa Beje je namenjeno graditvi novih vzorcev, ornamentom in ponavljanju. Z ustvarjanjem ritma in ponavljanjem besed vedno znova in znova se ustvarja ritem molitve. Ritem mantre, ki vodi k utehi. Uteho ponazori s praznimi prostori v papirju, kjer so izrezane črke, in s tem razblini 'bolečino'. S ponavljanjem napisa Fresh Pain v isti tipografiji pa ustvarja tudi neke vrste opozorilo na velikokrat spregledane bolečine, ki so lahko prikrite, potlačene in nevidne. Kot Boris Beja pojasni sam, so te lahko skrite za zidovi in v naših telesih. Kljub številnim znanjem o različnih čustvenih stanjih in stiskah so še vedno tabu tema sodobne družbe.

Fresh Pain, detajl razstave v Likovnem salonu Kočevje. • ***Foto: Boris Beja, 2020***

Večplastnost obravnavane teme Beja večkrat predstavlja z uporabo različnih materialov in načinov predstavitve. S plastenjem v galerijskem prostoru z uporabo arhitekturnih, kiparskih, slikarskih in video objektov na neki način prikazuje različne stopnje zavesti, resničnosti in izkušenj. Z vsemi elementi ustvarja sozvočje oblike in vsebine. Tako je tudi na tokratni razstavi, ko poleg že omenjenih objektov doda ročno izdelane keramične krožnike, v katere so odtisnjene posamezne črke. Te sicer tvorijo besedo Fresh Pain, vendar jih Beja po steni razporedi naključno, brez pravega zaporedja. Z isto tipografijo črk v gledalcu nezavedno spodbudi asociacijo na besedno zvezo, ki jo je umetnik vrezoval v papirnate pole. S tem gledalec v svojem miselnem polju sestavi črke v pravo zaporedje ali naredi miselno povezavo s prej videnim. Umetnik na ta način aludira na večplastnost in različne tipe bolečine, pri čemer je vsaka osebna. Je edinstvena izkušnja osebe, ki trpi. Beja pravi, da želi na ta način s svojim delom opozoriti na "voljo in moč misli, ki želijo obvladati telo".

Celoto Boris Beja v galerijskem prostoru zaokroži z video objektom, kjer ponudi neke vrste odrešitev. Naj bo bolečina še tako neznosna, enkrat mine. Tako kot sunek vetra, ki polo papirja s perforacijo Fresh Pain pretrga in nato ta izgine v oblake. Nebo. Univerzum.

S prostorskimi intervencijami Boris Beja ustvarja angažiran dialog z družbenim dogajanjem sodobnega časa. Z raziskovanjem vsakdanjega življenja in osebnih izkušenj opozarja na izključenost ali omejenost posameznika. Negativne občutke, ki nastanejo kot posledica navad v vsakdanjem življenju, povezuje s prostorom bivanja. Zato je enega od objektov postavil tudi v notranji del kočevske tržnice, ki je v preteklosti služil kot galerijski prostor. Z umestitvijo umetniške instalacije v javni prostor, ki je danes namenjen tržni dejavnosti, opozori na preteklo vlogo prostora in ga poveže z dejavnostjo današnjega razstavišča. Tako bo med trajanjem razstave v Likovnem salonu Kočevje tudi naključnim obiskovalcem tržnice ponujena možnost kontemplacije, možnost zatočišča in hkrati prostor razmisleka, kjer se lahko obiskovalec zave sebe ter fizičnih in mentalnih omejitev, ki mu jih narekuje družba.

Nadja Kovačič,
Pokrajinski muzej Kočevje

Boris Beja (1986) je najprej diplomiral na Naravoslovnotehniški fakulteti v Ljubljani, smer grafična tehnika, nato pa nadaljeval študij na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Leta 2013 je diplomiral na oddelku za kiparstvo. Za svoje delo je prejel več nagrad in priznanj. Med njimi je leta 2012 prejel študentsko Prešernovo nagrado za kiparstvo (ALUO). V zadnjih letih je pripravil več samostojnih razstav ter sodeloval na skupinskih razstavah doma in v tujini. Živi in dela v Ljubljani.

Jaklitscheva (Ožboltova) hiša

Čeprav hiša z naslovom Pri Unionu 2 mimoidočim z glavne ceste kaže sodobno pročelje, pa je veliko starejša, kot bi mislili na prvi pogled. Leta 1880 jo je namreč zgradil Peter Jaklitsch, drugi lastnik Braunejeve pivovarne, poznejšega 'gradbenega materiala'. Po ustnem izročilu naj bi v kletnih prostorih nove stavbe uredil tudi varilnico piva, o čemer pa ni oprijemljivejših dokazov.

Foto: Mihael Petrovič ml.

Vsekakor o graditelju do današnjih dni pričata njegovi inicialki, izpisani nad vhodom v zgradbo. Še nekoliko starejši pa je vodnjak na dvorišču. Leta 1849 ga je dal postaviti neki J. K., verjetno Josef Kren, ki se kot posestnik v tem delu Kočevja omenja sredi 19. stoletja. Približno 10 metrov globok vodnjak je že dolgo zasut, po drugi svetovni vojni pa je bil zanesljiv vir, kamor so v obdobju, ko so drugje vodnjaki presihali, po vodo prihajali tudi stanovalci 'mojstrske hiše' in preostalih okoliških stavb.

Marca 1899 je Jaklitsch, bližnji sorodnik znanega šolskega mecena Johanna Stampfla, umrl, pivovarno pa je kupil Otto Ferles, ki jo je desetletje zatem prodal Pivovarni Union. Od tod izvira tudi sedanje ime četrti, ki je do leta 1896 sodila h kočevskemu predmestju Hutterhäuser. Jaklitsch je, mimogrede rečeno, združitvi naselja s Kočevjem kot največji lokalni posestnik odločno nasprotoval in pritožbo naslovil celo na kranjski deželni zbor.

Idejni oče imena Pri Unionu je France Ožbolt, avtor besedila pionirske himne Slovenski pionirji. Lastnik hiše – v posesti družine je še danes – je postal sredi minulega stoletja. Niso pa Ožboltovi bili edini vidnejši prebivalci stavbe, saj je v zgradbi po vojni živela tudi krušna mati Dušana Bravničarja, načelnika ljubljanske Ozne ter (po sporu z Ivanom Mačkom-Matijo) diplomata in ravnatelja Inštituta za zgodovino delavskega gibanja.

Prav tako je bila hiša med letoma 1943 in 1959 domovanje družine Pavlovčič. Prof. dr. Vinko Pavlovčič, eden izmed petih Pavlovčičevih otrok, gotovo spada med najbolj znane slovenske ortopede, vrsto let pa je kot predstojnik vodil tudi Ortopedsko kliniko v Ljubljani in bedel nad zdravjem smučarske reprezentance.

Pa še to: na začetku petdesetih let je iz hiše skoraj vsak dan odmevala glasba. V nasprotju s prepričanjem, da je Kočevje glasbeno šolo dobilo šele leta 1961, je namreč prva tovrstna ustanova v mestu nastala leta 1904. Sedemnajst let pozneje je bila po ukinitvi nemških društev na Kočevskem ustanovljena še enkrat. O glasbeni šoli viri poročajo tudi med drugo svetovno vojno in po njej, vse do leta 1952. Takrat so melodije, ki so jih v hiši učenci, nazadnje 40 po številu, izvabljali iz svojih glasbil, utihnile. Ponovno so zazvenele šele čez devet let, a že iz novih prostorov na Reški cesti.

Za dodatne informacije se zahvaljujem Valni Ožbolt, dr. Vinku Pavlovčiču in Mihaelu Petroviču st.

Mihael Petrovič ml.

Mi radi beremo #berituditi

Na lep sončen dan, 29. septembra, smo se dijaki 3. letnika gimnazije odpravili na Rudniško jezero v Kočevju in najprej na pomolu brali poljubne knjige, ki smo jih prinesli s sabo. Sedeli smo na toplem soncu in se imeli lepo. Mirna okolica jezera je pripomogla k sproščujoči izkušnji in nas za nekaj časa odpeljala od običajnega šolskega nemira. Branje v lepi naravi lokalnega okolja, spokojnost dopoldneva in osredotočenost na branje so nas usmerili v zavedanje, kako izvrsten je lahko čas, preživet s knjigo. Skoraj vsi smo se strinjali, da bi moralo biti takih trenutkov več.

Dogodek Branje v naravi smo izvedli v okviru dejavnosti projekta OBJEM ter NMSB 2020, ko poteka mesec skupnega branja. Namen tovrstnih dogodkov je izvajanje pouka zunaj učilnice, spodbujanje bralne pismenosti in bralne kulture ter motivacije za branje, ki v najstniških letih močno upade. Hkrati smo izvedli medpredmetni pouk slovenščine in zgodovine, saj smo združili branje izbranih knjig s spoznavanjem zgodovine jezera. Z nami sta bili tudi profesorica Lucija Kos Bartol in Katja Koleta, ki na šoli vodi projekt Popestrimo šolo. Ob tem smo posneli promocijski video, s katerim želimo motivirati mlade za branje. Našo pozornost je spodbudila tudi Knjigobežnica na plaži.

Foto: GSŠ Kočevje

Po vrnitvi v šolo smo pri pouku slovenščine zapisali refleksije o lastnem odnosu do branja, saj se vsi zavedamo, da je branje pomembno tako za izobraževanje kot preživljanje prostega časa. Skupno nam je, da beremo premalo, zaradi tega se nas je večina odločila, da veljamo za povprečne bralce, a se zavedamo, da lahko izboljšamo svojo raven bralne pismenosti. Tisti dijaki, ki berejo več, raje posegajo po literaturi v angleščini. Prav tako je opaziti razlike med spoloma, dekleta posegajo po kriminalkah in znanstveni fantastiki, medtem ko fantje berejo manj oz. samo tisto, kar jih zanima.

Naši predlogi, kako bi v tem šolskem letu izpopolnili svoje bralne navade, so: branje strokovnih in zahtevnejših besedil, branje klasičnih knjig, ne elektronskih besedil, skrb za vsakodnevno branje, npr. pred spanjem, branje knjige pred ogledom filma ali po njem, tudi šola bi lahko organizirala več bralnih dogodkov.

V zaključku navajamo svojo sklepno misel: branje je tudi za najstnike pomembno, poučno, zmanjšuje stres, krajša dolgčas in izboljšuje počutje.

Enei Vogrinec, Žiga Svete, Sergej Aćimović

Ste že obiskali Svetovalno središče Pokolpje?

Kako pridobiti nova znanja in kje? Pomoč pri prvem koraku v osebni ali poklicni karieri smo izkušene svetovalke v Svetovalnem središču Pokolpje na Ljudski univerzi Kočevje.

Septembra vsako leto prostor namenimo tudi Svetovalnemu središču Pokolpje, zato so bile od 23. do 28. septembra v ta namen izvedene različne aktivnosti in karierni dogodki v JV-regiji Slovenije. Na Kočevskem smo izvedli brezplačno aktivnost za odrasle na temo Zdrava komunikacija v medosebnih odnosih, ki jo je vodila izkustvena Nena Dautanac. Ali znamo zdravo komunicirati? Z zdravo komunikacijo bi bilo namreč okolje lepše in zdravo. Svoje programske načrte za novo šolsko leto smo delili na Mestni ploščadi Kočevje na Stojnici znanja, ki jo je bogatilo kolo sreče. Za vključitev v Svetovalno središče pa ne potrebujete sreče, ampak le življenjski cilj in odločitev, da ta cilj dosežete. Brezplačno pomagamo pri izbiri poti do novih znanj in zaposlitve, usmerjamo glede na zaposlitvene cilje in interese posameznika ter ponujamo podporo pri učenju in izobraževanju. Dejavnosti informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih so dostopne vsem ciljnim skupinam odraslih, torej tako brezposelnim, ki bi se radi zaposlili, kot tistim, ki svojo poklicno pot šele začenjajo in iščejo nove priložnosti na poklicnem področju. Z vključitvijo v Svetovalno središče in v bogato ponudbo izobraževalnih programov za tujce pišejo nove in bogatejše zgodbe.

Foto: arhiv Ljudske univerze Kočevje

Kaj konkretno je odraslim na voljo?

- Pomoč pri pripravi CV-jev in motivacijskih pisem za delodajalce.
- Informiranje o možnostih pridobivanja novih znanj in kompetenc.
- Pomoč pri prepoznavanju in ovrednotenju znanj, spretnosti in delovnih izkušenj, že pridobljenih na delovnem mestu ali doma.
- Pomoč pri izdelavi izobraževalnega načrta in zbirne mape dosežkov (portfolia).
- Informiranje o možnostih financiranja izobraževanja, usposabljanja.
- Pomoč in spodbuda pri odločitvi za izobraževanja ali pridobitve kvalifikacije.

Na Ljudski univerzi Kočevje ves čas iščemo inovativne pristope, saj želimo odrasle spodbuditi k še večji skrbi za lastno konkurenčnost na trgu delovne sile. Ne pozabite, da so vrata Svetovalnega središča Pokolpje odprta za vsakogar. Odločitev je vaša.

Maja Rupnik, Melita Oražem, Urša Brinovec

“Mene so v pokoj dali”

Foto: Barbka Bižal Kolar

Ustanovitev Društva upokojencev Kočevje sega v leto 1950, ko se je v gostišču Pri lovcu zbralo približno sto upokojencev, da ustanovijo podružnico LRS. Začeli so skromno, saj niso imeli svojih prostorov, šele leta 1967 so namreč z odkupom pridobili stavbo na Reški cesti 5. Vila Krauland je bila potrebna celovite obnove, bila pa je tudi naseljena s številnimi stanovalci, zato so vsa vodstva društva vsa leta vlagala maksimalne napore za obnovo. Letos, ob praznovanju 70-letnice, lahko s ponosom pokažejo v celoti obnovljeno Vilo Krauland, ki je skrbno in lepo urejena v ponos društvu in mestu Kočevje.

Začetki delovanja društva so bili skromni. Organizirali so predvsem izlete in družabne večere. Z zagotavljanjem ustreznih pogojev se je dejavnost društva postopoma dopolnjevala. Do leta 2019 so vse dejavnosti in aktivnosti potekale po programu, v jubilejnem letu 2020 pa so skoraj v celoti zamrle zaradi koronavirusa. Pa vendar je v zadnjem desetletju društvo doseglo vrhunec razvoja dejavnosti na vseh organiziranih področjih s številno udeležbo članov. Kako obsežen je program društva, nam pove pregled: v celoti obnovljena lastniška stavba društva, ogrevanje na toplotno črpalko, vgradnja osebnega dvigala, zgrajeno dvostezno pokrito balinišče, izmerjeno in ograjeno zemljišče ob stavbi. Društvo ima na voljo 25 stanovanj, ki jih dodeljuje starejšim občanom na osnovi razpisa. Organizira številne društvene dejavnosti: kulturne prireditve, izlete, letovanja, družabna srečanja in srečanja z drugimi društvi, srečanje 85+, sodelujejo mednarodno in medgeneracijsko, v njihovi domeni je krožek ročnih del, pevski zbor, plesna skupina Zimzelenke, gledališka skupina Kofetarce ,bralni in foto krožek, klekljarska sekcija, izobraževanje, dopisništvo in radijska oddaja za upokojence Modri pristan na radiu Univox Kočevje. Člani se ukvarjajo tudi s športom in rekreacijo, kot so balinanje, kegljanje, kegljanje s kroglo na vrvici, streljanje z zračno puško, igrajo pikado, šah, petanko, se ukvarjajo s pohodništvom, športnim ribolovom, smučanjem, tenisom in namiznim tenisom. Niso pozabili pa tudi na socialno in humanitarno delo: vse od leta 2007 prostovoljke in prostovoljci izvajajo projekt Starejši za starejše za boljšo kakovost življenja doma. Obiskujejo starejše, bolne in onemogle na njihovem domu in jim pomagajo po svojih močeh.

Leta 2000 se je prvič vzpostavilo sodelovanje z Občino Kočevje, ki je pomagala najti najemnika za spodnje prostore v stavbi društva. Sklenjena je bila najemna pogodba z Invalidskim podjetjem Želva Ljubljana in od tedaj dalje tu domuje Varstveno delovni center, kjer izvajajo varstvo in zaposlitev oseb s posebnimi potrebami. Vse od leta 2001 vsa dosedanja vodstva zgledno sodelujejo in si pomagajo. Zato se društvo vodstvu Invalidskega podjetja Želva Ljubljana iskreno zahvaljuje za sodelovanje pri obnovi stavbe in za dobro razumevanje v skoraj 20 letih z željo po nadaljnjem sodelovanju.

Sodelovanje z Občino Kočevje se je od leta 2000 dalje z vsakim letom poglobilo. Na osnovi razpisov je društvo pridobivalo sredstva za obnovo lastniške stavbe, za kulturne, športne in humanitarne potrebe. Društvo je bilo deležno velike podpore Občine Kočevje, zato je doseglo maksimalni razvoj vseh organiziranih dejavnosti. Občini Kočevje, predvsem pa prejšnjemu in sedanjemu županu se iskreno zahvaljuje za razumevanje in podporo.

Ana Kosten

Upadanje gibalnih sposobnosti pri osnovnošolcih

Gibalne oziroma motorične sposobnosti so sposobnosti, ki so odgovorne za izvedbo naših gibov in so pridobljene. V novejšem obdobju se je izoblikovala delitev gibalnih sposobnosti, ki predpostavlja sedem motoričnih sposobnosti: gibljivost, moč, hitrost, koordinacija, vzdržljivost, ravnotežje in natančnost.

Gibalno telesne značilnosti otrok merimo pri urah športa z naborom enajstih testov za športno-vzgojni karton. Telesne značilnosti, ki jih merimo, so: telesna višina, telesna teža in kožna guba tricepsa.

Meritve in znanstvene analize podatkov kažejo, da gre za drastičen upad gibalnih sposobnosti slovenskih osnovnošolcev. Primerjava podatkov med letoma 1995 in 2015, ki jih je opravil SLOfit, je pokazala porast telesne teže med osnovnošolci za 4,6 odstotka in porast kožne gube tricepsa za 14 odstotkov. To pomeni, da imajo otroci težave ne le s prekomerno telesno težo in debelostjo, ampak tudi s sarkopenijo (izguba mišične mase) ter posledično s telesno nezmožnostjo.

Posameznik, ki ima zmerno povečano telesno težo (za odraslega indeks telesne mase oziroma ITM do 30, pri otrocih se ITM prilagaja rasti in razvoju) in ob tem dovolj mišične mase, je lahko celo manj ogrožen kot posameznik, ki ima priporočeno vrednost ITM in sarkopenijo (zmanjšano mišično maso). Najbolj ogrožajoča za zdravje je t. i. sarkopenična debelost, ko se v telesu ob povečani maščobni masi zmanjša mišična masa.

Statistični podatki kažejo, da ima v Sloveniji 30 odstotkov otrok prekomerno težo, od tega je 10 odstotkov debelih, kar je skrb vzbujajoč podatek. Sicer se je trend naraščanja debelosti in prekomerne telesne teže v zadnjem času malenkost zaustavil, vendar pa je situacija s covidom-19 vso zadevo spet poslabšala.

Foto: Marina Dekleva

Danes živimo v t. i. debelilnem okolju, v katerem smo izpostavljeni številnim možnostim prevelikega energijskega vnosa in obenem premajhni porabi. Zaradi sedečega in pasivnega življenjskega sloga otroci teh kalorij ne porabijo. Nekakovostna in industrijsko predelana hrana je dostopna v neskončni ponudbi na vsakem koraku. Vse to je velika skušnjava, ki naše otroke pripelje do takega zaskrbljujočega stanja. Zato jim ponudimo sezonsko, lokalno in čim manj industrijsko predelano hrano. Odvrnimo jih od sladkarij in sladkih pijač.

Debelost in prekomerna teža prinašata številne dolgoročne posledice in povzročata številne bolezni. Obenem slabita samopodobo posameznika ter povečujeta izpostavljenost psihosocialnim stresom. Prav tako imata velik negativen vpliv na fizično zmogljivost telesa. Raziskave kažejo, da približno desetina otrok ni gibalno učinkovitih ali preprosto fit.

Pri urah športa je opaziti viden upad vseh gibalnih sposobnosti. Učitelj športa mora pri poučevanju nekaterih osnovnih gibalnih prvin nameniti veliko več časa kot pred nekaj leti. Učenje prevala naprej ali pa preskoka koze tako za učitelja kot za učenca predstavlja velik izziv. Prav tako gibanja, ki so malo bolj kompleksne narave. Pri izvedbi je prisoten strah, potrebujejo veliko več predvaj in ponovitev določene gibalne naloge, opažamo pa tudi, da ne razumejo osnovnih kratkih navodil, ki jih poda učitelj med popravki, kot so: iztegni roko, pokrči nogo, odrini se z eno nogo. Pri atletiki je včasih za nekatere že met žogice iz zaleta prezahtevna gibalna naloga.

Življenjski slog in doba digitalnih medijev sta povzročila zakrčenost telesa, otrdel vrat, negibljivost hrbtenice in celotnega telesa nasploh, pomanjkanje vzdržljivosti in zmožnosti daljše koncentracije. Vse to se vidno odraža tudi pri urah športa in velja predvsem za otroke, ki prosti čas preživljajo pasivno, torej na telefonih, računalnikih, in niso telesno aktivni v popoldanskem času. Zato je treba poleg organiziranih in vodenih popoldanskih aktivnosti po klubih spodbujati otroke, da svoj prosti čas preživijo v prostem in spontanem gibanju, kot so ulične igre s prijatelji, sprehodi v naravo, sprehodi s psom in kolesarjenje. Zelo prav bi bilo, da bi pot v šolo in po drugih obveznostih otroci opravili peš ali s kolesom. Tudi v deževnem vremenu. To bi bila spontana rekreacija in hkrati odgovoren odnos do okolja.

Za generacije pred nami je bila pot v šolo najlepši in najbolj pester del šolskih dni, za kar so naši otroci, ki jih starši vozijo do šolskih vrat, prikrajšani. Starši lahko z dobrimi zgledi privzgojite otrokom zdrave življenjske navade, ki postanejo spontana vsakodnevna rutina in življenjski slog.

Marina Dekleva, Sašo Mrnjec

Predstavitev svetovalnega centra

Na OŠ Ljuba Šercerja smo februarja 2013 odprli vrata Prostovoljnega svetovalnega centra, saj smo želeli pomagati staršem in otrokom z lastnimi strokovnimi izkušnjami, z drugačnimi metodami in pristopi ter z ustreznim strokovnim kadrom. Svoje delo smo želeli približati širši javnosti. Svetovalni center tako deluje že sedmo leto. Je ena od pomembnejših smernic programskega razvoja šole.

Začeli smo izvajati svetovanja tako otrokom kot njihovim staršem. Delovali smo v lokalnem okolju in širše. Storitve smo ponujali v občinah Velike Lašče, Ribnica, Sodražica, Loški Potok in Kostel. Izvajali smo številne delavnice v vrtcih in večinskih osnovnih šolah, ki so bile različno tematsko obarvane. Nato smo ponudbo znotraj svetovalnega centra razširili še na predavanja za strokovne delavce in starše v vrtcih in v večinskih osnovnih šolah. Trenutno ponujamo predavanja s področij komunikacije in reševanja konfliktov med otroki in straši v družini. Skupaj poskušamo poiskati možnosti, kako z ustrezno komunikacijo rešiti nastalo rešitev.

Na predavanju z naslovom Štejem in računam bodo udeleženci spoznali, kako naj otrok pridobiva osnovne matematične pojme in znanja ob igračah, priročnem ter strukturiranem materialu. Seznanjeni bodo tudi z nasveti oziroma strategijami učenja, kako pomagati učencu, ki ima težave pri učenju matematike. Pomagali bomo odgovoriti na pogostokrat zastavljeno vprašanje: Zakaj se moj otrok vede drugače? Starši bodo pridobili informacije, kako prepoznati omenjeno motnjo in otroku pomagati.

Starši in strokovni delavci bodo na predavanju Recept za učenje: razvijanje učnih navad pridobivali koristne nasvete o tem, katere so zakonitosti učenja, kateri dejavniki vplivajo na pridobivanje dobrih učnih navad ter na usvajanje ustreznih učnih strategij.

Veliko otrok se sooča s težavami na področju branja in pisanja. Na predavanju Ne gre in ne gre bomo spregovorili o opozorilnih znakih, ki se kažejo že v predšolskem obdobju, o značilnostih otrok z disleksijo ter prilagoditvah pri pouku.

Strokovni kader v večinskih osnovnih šolah bomo seznanili s petimi koraki pomoči, ki jih mora šola izpeljati pred uvedbo postopkov usmerjanja.

V svetovalnem centru trenutno deluje pet strokovnih delavk z različno strokovno izobrazbo. Ponudimo lahko specialno pedagoško, socialno pedagoško in pedagoško pomoč. Ugotavljamo, da je še vedno daleč največ potreb po logopedskih obravnavah, ki pa jih v centru trenutno ne moremo zagotoviti, saj nimamo ustreznega kadra. Največ povpraševanj po logopedski obravnavi je v predšolskem obdobju in v prvi triadi. Zato si močno prizadevamo, da pridobimo v svoje vrste tudi tovrsten kader.

Junija načrtujemo že 9. tradicionalno srečanje svetovalnih delavcev iz vrtcev, večinskih osnovnih šol in srednje šole iz občine Kočevje ter bližnjih občin. Srečanje bomo obogatili s predavanjem, prisotni pa si bomo izmenjali izkušnje in se pogovarjali o aktualnih temah.

Letos želimo obogatiti delovanje svojega tima s kadrom, ki v našem okolju primanjkuje. Hkrati pa bomo poskušali timski kader dodatno usposobiti z znanji, ki jih potrebujemo za kakovostnejše in širše delovanje centra.

Aleksandra Kocjan Malnar

Kaj dogaja v OŠ Stara Cerkev

Letošnji september nas je razvajal z lepim vremenom in učiteljem omogočil, da smo kar nekaj časa pouk lahko izvajali na prostem. Učenci tretjih razredov so v drugi polovici meseca za tri dni odšli v Črmošnjice v CŠOD Lipa. Imeli so naravoslovni dan, kjer so spoznavali življenje narave ob Divjem potoku ter tehniška dneva, ko so izdelovali mlinčke ter splave in ustvarjali na žebljarski delavnici.

Na šoli imamo letos kar nekaj celoletnih projektov. Eden izmed pomembnejših je Zdrava šola, ki ga vodi Polona Irt Novak. Namen projekta je, da s programom, ki ga usmerja NIJZ, učence, zaposlene in starše ozaveščamo, kako pomembna je skrb za zdravje. Tako na šoli izvajamo športne krožke in gibalni odmor Gibka. Sodelujemo tudi s PP Kočevje v akciji Otroci za varnost v prometu.

V vsaki matični učilnici in v avli šole imamo kotiček, ki je namenjen aktivnostim Zdrave šole. Na razredni stopnji se s projektom Zobni alarm že tretje leto posvečamo pravilnemu načinu rednega umivanja zob. Z izvajanjem projekta Šolska shema, ki je eden izmed dveh projektov, ki ju vodi učiteljica Andreja Krese, stremimo k izboljšanju prehranskih navad učencev. Pri tradicionalnem slovenskem zajtrku pa se učenci prek projekta seznanijo tudi s pomenom rednega zajtrkovanja, ki je pomemben dejavnik zdravega življenjskega sloga.

Foto: Polona Irt Novak

Knjižničarka Katja Lazar ima letos kar šest projektov, saj se vsi zelo trudimo, da bi učencem približali pomen branja. Projekt Rastem s knjigo učencem poleg šolske podrobneje predstavi tudi splošno knjižnico. Pri projektu Bralni nahrbtnik ima vsak učenec 1. razreda pet dni nahrbtnik, v katerem je otroška literatura, ob koncu tedna pa je nahrbtnik v karanteni. Učenec pravljico predstavi sošolcem ter pokaže, kaj so skupaj s starši zabeležili v bralni dnevnik. Za učence do 6. razreda, ki so opravili Bralno značko, ob svetovnem dnevu knjige, to je 23. aprila, načrtujemo Noč knjige. Naša mala knjižnica je projekt, pri katerem s pomočjo Ustvarjalnikov s hudomušnimi, a poučnimi nalogami na kreativen način predstavimo slovenske in tuje otroške in mladinske avtorje. Starejši berejo mlajšim je projekt, kjer četrtošolci berejo pravljice otrokom iz sosednjega vrtca Mojca. Slovenski knjižnično-muzejski mega kviz je moderna oblika knjižnično-informacijskega opismenjevanja, pri katerem sta glavna cilja spoznavanje kulturne dediščine in spodbujanje sodobnih pismenosti pri učencih zadnje triade. Prav tako že vrsto let z zadnjo triado učencev pod vodstvom Gabriele Pohar izvajamo projekt Noč z Andersenom, ki poteka 2. aprila, ob rojstnem dnevu Hansa Christiana Andersena in mednarodnem dnevu knjig za otroke.

Da bi pri vseh učencih spodbudili zavedanje o pomenu pravilnega izpostavljanja soncu, smo že kar nekaj let vključeni v projekt Varno s soncem, ki ga vodi učiteljica Jadranka Erjavec. Učence opozarjamo na naravno zaščito pred soncem (obleka, pokrivala, očala), varovanje kože s sončnimi kremami in na nevarnost sončenja v solarijih.

Jasmina Arko

Kokoška Rozi

Na OŠ Ob Rinži se je v tednu od 18. do 25. septembra odvijal projekt spodbujanja trajnostne mobilnosti, imenovan Kokoška Rozi, katerega geslo se glasi: GREMO PEŠ! Projekt je osredotočen na pozitivno spreminjanje potovalnih navad učenk in učencev od doma do šole in obratno. Kokoška Rozi simbolizira Slovenijo in spodbuja prebivalce, da krajše poti prepešačijo oziroma prevozijo s kolesom, s skirojem ali javnim prevozom. Opozarja na dejstvo, da je z vidika varovanja okolja najslabši način premikanja prav vožnja z avtomobilom. Na pobudo koordinatoric projekta Vanje Grišin Šertelj, Janje Murn, Maje Žagar in Brede Vilicer so učenci in učenke z razredničarkami in razredniki ves teden skrbno beležili način prihoda v šolo. Pred izvajanjem projekta je enega od trajnostnih načinov uporabilo 42,3 odstotka vseh učenk in učencev. Ob koncu tedna je bil porast uporabe trajnostnih transportnih sredstev očiten, saj je na trajnostni način v šolo prišlo kar 38 odstotkov učenk in učencev več kot prej.

Ob zaključku projekta je za vse učenke in učence na matični šoli ter na podružnici v Kočevski Reki potekal tehniški dan s tematiko trajnostne mobilnosti. Učenke in učenci so se seznanili s pojmom ogljični odtis in razmišljali, kako ga zmanjšati. Seznanili so se s potovalnimi navadami po svetu, mlajši so spoznavali prometne znake in nevarnosti na poti do šole, ustvarjali iz odpadnih materialov, oblikovali plakate, izdelovali didaktične igre in izdelke, s katerimi so pojem trajnostne mobilnosti prepletli z drugimi naravovarstvenimi tematikami. Vsi izdelki so na ogled na razstavi v avli šole. Dva razreda sta obiskala Pokrajinski muzej Kočevje ter se seznanila z zgodovino železniškega prometa v Kočevju, nekateri pa so obiskali avtobusno postajo ter pobliže spoznali delovanje čisto pravega avtobusa. Učenkam in učencem predmetne stopnje je o varnosti v prometu predaval policist, ki je posebej poudaril pomen uporabe varnostnih pasov in vidnih čelad pri kolesarjenju.

Foto: Tinkara Hodnik

Projekt je imel pri učencih pomembno vlogo pri spreminjanju njihovega dotedanjega pogleda na vožnjo z avtomobilom v šolo. Večina vprašanih je bila nad trajnostnimi načini prevoza navdušena in trdno odločena, da jih bo uporabljala tudi v prihodnje. “Če ne grem z avtom, ne onesnažujem okolja, pa še zabavno je, saj greva s prijateljico s skirojem!” je povedal drugošolec, ki je, tako kot številni drugi, poudaril tudi družabni vidik trajnostnih načinov transporta. Podobno je navdušena tretješolka: “Od zdaj naprej se bom v šolo vozila s šolskim avtobusom. Zaradi projekta sem enkrat poskusila in bilo mi je zelo všeč, saj sem na avtobusu srečala sošolce. Bilo je veliko bolj zabavno kot v avtu s starši.”

S projektom Kokoška Rozi smo dokazali, da lahko s primerno motivacijo in pripravljenostjo na sodelovanje spremenimo tudi ustaljene navade. Že majhna sprememba pri posamezniku lahko pomeni velike spremembe v svetu.

Tinkara Hodnik

Kočevsko med 100 najbolj trajnostnimi destinacijami sveta

Destinacija Kočevsko se je letos prvič uvrstila na seznam 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu (Global TOP 100 Sustainable Destinations), razkrit na letošnji konferenci Global Green Destinations Days, ki je med 6. in 9. oktobrom 2020 potekala prek spleta. S to uvrstitvijo smo v Zavodu Kočevsko tako prejeli še eno potrditev svojega dobrega dela na področju trajnostnega turizma, tokrat od mednarodne strokovne javnosti.

Na seznam 100 najbolj trajnostnih destinacij sveta se je poleg destinacije Kočevsko iz Slovenije uvrstilo še osem destinacij, ki so del Zelene sheme slovenskega turizma: Ljubljana, Bled, Brda, Dolina Soče, Logarska dolina (Solčavsko), Miren Kras, Podčetrtek in Rogaška Slatina. Vse te slovenske destinacije so prav tako tudi prejemnice zlatega znaka Slovenske sheme zelenega turizma – Slovenia Green GOLD, ki ga je Kočevsko prejelo v prvi polovici letošnjega leta.

Na seznamu najbolj trajnostnih destinacij sveta so destinacije iz skupno kar 36 držav. Kočevsko se je tako znašlo v dobri družbi preostalih zelenih nagrajencev ter za svoje učinkovito delo prejelo priznanje od mednarodne strokovne javnosti, kar nam daje dodaten zagon za razvoj novih trajnostnih produktov, implementacijo zelenih praks ter dodatno motivacijo pri ustvarjanju še bolj trajnostnega in odgovornega turizma.

Poleg same uvrstitve na seznam smo prejeli tudi posebno omembo za zgodbo naše destinacije, naše zeleno delovanje in razvoj trajnostnih produktov znotraj destinacije pa sta bila izpostavljena kot primer dobre prakse. Prijavili smo primer dobre prakse na temo opazovanja rjavega medveda in sobivanja z njim kot ene od metod ohranjanja populacije medvedov na Kočevskem, ki je prepričal strokovno komisijo. Pri razvoju in izvajanju programov na to temo skrbimo za izobraževanje lokalne populacije, lokalnih turističnih vodnikov ter obiskovalcev. Znotraj programov, ki smo jih razvili na temo opazovanja rjavega medveda, obiskovalce v 'medvedovi sobi' izobražujemo o rjavem medvedu ter ponujamo sledenje in opazovanje medveda v njegovem naravnem okolju iz varnega zavetja opazovalnic, brez povzročanja negativnih vplivov na živali in njihovo življenjsko okolje. Udeleženci programov lahko tudi darujejo sredstva za lesene medovarne kompostnike, ki so bili razviti v okviru programa Life Dinalp Bear in s tem pripomorejo k zmanjševanju pojavljanja medvedov v naseljih ter zmanjšanju konfliktov med medvedom in ljudmi, saj medovarni kompostniki medvedom preprečijo dostop do organske hrane.

Kočevsko se je uvrstilo med 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu. • ***Foto: Green Destinations***

Ocenjevanje destinacij je pripravila neprofitna mednarodna organizacija Green Destinations, ki jo sestavlja ekipa strokovnjakov, ki svoje ocene pripravlja na podlagi strogih meril, priznanja pa podeljujejo destinacijam, ki si prizadevajo iskati odgovorne in trajnostne rešitve ter na področju turizma ustvarjajo navdihujoče zgodbe, ki so lahko zgled preostalim. Poleg ocenjevanja vsako leto organizirajo tudi eno od največjih konferenc o trajnostnem turizmu, Global Green Destinations Days, ki je letos potekala na temo Obnovimo turizem skupaj. Na bolj trajnosten način. (Let'srebuildtourismtogether. In a more sustainableway.).

Nadija Kolmanič

Doživetje Pot po prestolnicah zelene Slovenije

Septembra je destinacijo Kočevsko raziskoval novinar priznanega potovalnega portala in založbe turističnih vodnikov Lonely Planet Aleš Črevar, ki je v sodelovanju z zavodom Good Place, destinacijami, ki so del Zelene sheme turizma Slovenia Green in Slovensko turistično organizacijo pripravil novo trajnostno doživetje - pot, ki vodi med tremi najbolj cenjenimi regionalnimi središči Slovenije in nosilkami zlatega znaka Slovenia Green: Ljubljano, Kočevsko in Belo krajino.

Ljubljana kot glavno mesto Slovenije in urbana prestolnica predstavlja idealen kraj za začetek potovanja med tremi prestolnicami. Kočevsko je zelena prestolnica in eno od najpomembnejših naravnih območij na svetu, saj je bukov pragozd Krokar, ki je del naše neokrnjene narave, pod Unescovo zaščito. Kočevsko je tudi idealna destinacija za brezskrbno uživanje v naravi in opazovanje medvedov ter je ob obisku Slovenije za vse ljubitelje narave nujna postojanka. Bela krajina je slovenska kulturna prestolnica in kraj, kjer se srečajo tradicija, hrana in vino.

Kočevsko slovi kot regija z visoko gostoto gozdov – več kot 80 % naše pokrajine prekrivajo gozdovi, neokrnjena narava pa je na voljo na skorajda vsakem koraku. Od Ljubljane smo oddaljeni dobrih 60 kilometrov, med urbano prestolnico in Kočevjem pa so za trajnostni obisk urejene redne linije javnega prometa. Za najbolj zelen obisk nas lahko ljubitelji športa in vsi, ki so dobro telesno pripravljeni, obiščejo tudi s kolesom ali celo peš.

Kočevsko je bilo na spletnem portalu Lonely Planet predstavljeno kot zelena prestolnica Slovenije. • ***Foto: Jošt Gantar za Kočevsko***

Kočevsko je znano tudi kot dežela medvedov in spada med redka območja na svetu, kjer v naravi lahko še vedno opazimo vse tri velike zveri – rjavega medveda, volka in risa. Kot domačini smo vajeni živeti v sožitju z medvedi, tudi svojim obiskovalcem pa znamo pokazati prijazen in varen način opazovanja živali, brez negativnega poseganja v njihovo življenje in življenjski prostor. Letos je naš vodeni program Opazovanje in spoznavanje medveda v njegovem življenjskem okolju Slovenska turistična organizacija prepoznala tudi kot edinstveno in avtentično petzvezdično doživetje, na katerem lahko udeleženci izvejo več o rjavem medvedu, ga zvečer opazujejo iz opazovalnice ter hkrati tudi doživijo divjino kočevskih gozdov in v neokrnjeni naravi okusijo gozdna zelišča.

Trajnostno zavedni popotniki lahko na Kočevskem izbirajo med tremi možnostmi zelenih nastanitev: Hostel Bearlog, ki služi tudi kot osrednji turistično informacijski center destinacije Kočevsko in je prejel okolju prijazne certifikate Travelife, Slovenia Green Accomodation in znak Prijazno do medvedov; Camp Jezero Kočevsko, ki je pridobil certifikata Eco Camping in Slovenia Green Accommodation; ter Lovski dom Polom, ki je pred kratkim prejel certifikat Zeleni ključ, ki predstavlja vodilni standard odličnosti na področju okoljske odgovornosti in trajnostnega delovanja v turistični industriji.

Omenjeno doživetje poudarja vidike zelenega turizma vseh treh destinacij, po zelenem turizmu pa je v svetu vse bolj prepoznana tudi Slovenija. Za samostojno doživetje poti med prestolnicami, ki vodi iz Ljubljane, na Kočevsko in naprej do Bele krajine lahko več informacij glede na vrsto prevoza (avtomobil, vlak, kolo ali pešačenje) najdete na naši spletni strani, poleg pa so navedeni tudi predlogi nastanitev, restavracij in različnih aktivnosti. Za vodena doživetja lahko kontaktirate Zavod Kočevsko, ki ponuja bogato izbiro turističnih programov, ki vas popeljejo tudi po najbolj skritih kotičkih naše destinacije.

Nadija Kolmanič

Kulturni
Center
Kočevje
Glede na trenutne razmere in sprejete ukrepe, smo začasno ustavili dejavnosti Kulturnega centra Kočevje. Spremljajte naša spletna mesta za vse spremembe, odpovedi ter nadomestne termine načrtovanih gledaliških in glasbenih dogodkov ter filmskih predstav.
Hvala za razumevanje in ostanite zdravi.
www.kck.si
@kckkocevje
@kulturnicenterkocevje

Ograja ni rešitev

Beseda varnost ima danes čarobno moč. V imenu 'varnosti' podiramo, rušimo, ograjujejo, distanciramo in dušimo glas ljudi. Ograje v imenu državne varnosti, ograje okrog igrišč, vrtcev, šol, drugih javnih institucij, celo okrog parkov so temeljni gradniki ljudi, družbe, odnosa do sveta, so tudi pomembni elementi javnega, nam skupnega prostora. Ograje postajajo naš vsakdan. Vgrajujejo se v naša dojemanja sveta ter posledično vplivajo na naš odnos do soljudi oziroma sveta. Pogled na park, šolsko igrišče in podobno kazijo kvadratki v mreži ograje, ograje vzdolž meja, ki spreminjajo naš vsakdan, tudi našo družbo.

So ograje nujno potrebne? Kako vzgajati in živeti, hoteti drugače? Potreben je širši pogled. Rešitev je vsekakor v vzgoji vseh oblik: prometna varnost, vzgoja vseh generacij v odgovorne soljudi, vzgoja skupnosti, nikakor pa ne v represiji, prav tako rešitev ni le tehnologija. Strokovna javnost si je pri tej ugotovitvi vse bolj enotna.

Umestitvi ograje se vedno lahko poskušamo izogniti z oblikovanjem odprtega prostora, z uporabo naravnih prvin, kot so relief in rastline, ter s pametno umestitvijo. Na umestitev in kontekst ter vedenje okolice pa prepogosto nimamo vpliva. Takrat je smiseln premislek o nujnosti ograje, njeni potrebni višini, morda kombinaciji z rastlinami, torej iskanju načinov, da se potrebna bariera uredi kako drugače ali posredno. Vzgoja uporabnikov notranjosti in zunanjega okolja ograjenega pa je proces opolnomočenja posameznika in sprejemanja lastne odgovornosti. Slednjo ljudje zelo radi prelagamo na pravila, ukrepe in zakonodajo, tako slepo sledimo pravilom, imamo manj dela sami s sabo in z okolico, pri tem pa izgubljamo pomemben del svobode in integritete.

Foto: Tina Kotnik

Foto: Žarko Nanjara

Današnjo Bračičevo šolo, ki je bila zgrajena konec 19. stoletja, danes obiskuje okoli 170 učenk in učencev prve triade ter več kot 20 učiteljic in učiteljev. Pred začetkom šolskega leta je bila šola na novo obdana z dodatnimi 90 metri žične ograje. Ograja kot taka je sprejemljiva le kot začasna rešitev, tako je v pogovoru zagotovil tudi ravnatelj Peter Pirc. Prostor je bilo treba zavarovati, saj so se otroci morali gnesti na asfaltnem parkirišču za šolo, park pa je v uporabi tudi pri podaljšanem bivanju. Z začasnostjo ograje se strinja tudi lokalna skupnost, ki bo vso potrebno pozornost namenila ureditvi parka pred šolo, saj si želi parku, ki je nekoč segal vse do današnje banke NLB in je bil eden bolj prepoznavnih v mestu, povrniti vsaj delček pomena in simbolike, kot jo je ta park nekoč imel. Občina Kočevje med drugim čaka tudi na odobritev projekta s sredstvi, s katerimi načrtuje prenovo in opremo velike zelene površine za šolo. Tako ograja izgubi pripisano vlogo in se lahko umakne.

Ograje okoli šol in otroških igrišč so le ene od številnih ograj v javnem prostoru našega mesta. Dnevno opozarjajo na nevarnosti in pasti današnjega časa. Zato tvorno poiščimo ustrezne rešitve ter znižajmo, odstranimo ograje, jih nadomestimo z zelenimi, človeku in družbi prijaznimi rešitvami.

Tina Kotnik, Tanja Š. Urh, Civilna iniciativa Uredimo in polepšajmo naše Kočevje

Vabilo k sodelovanju pri soustvarjanju mestnega utripa

Program Vsi v mesto! vabi vse prebivalce občine Kočevje, da s pomočjo ankete prispevate svoje poglede, mnenja in predloge o prometnih razmerah v mestu.

Nihče ne pozna Kočevja bolje od prebivalcev! Vaši odgovori na anketna vprašanja nam bodo pomagali bolje razumeti razmere in oblikovati ustreznejše predloge sprememb. Odgovarjanje vam bo vzelo približno deset minut časa. Če boste imeli željo po dodajanju več vsebin na karte, deliti z nami lokacije nevarnih točk, parkirnih zadreg in podobno, pa še nekoliko več. V vsakem primeru boste pomembno obogatili izhodišča za pripravo rešitev. In tudi o predlogih rešitev bomo razpravljali skupaj.

Program Vsi v mesto! kljub epidemiološkim razmeram vztrajno išče možnosti za to, da se vse nove rešitve in predlogi oblikujejo tudi v sodelovanju s prebivalci Kočevja. Delovna skupina obžaluje, da so možnosti za naša srečanja v živo omejena. Radi bi organizirali široko javno razpravo o razmerah in vam omogočili, da se med izražanje mnenj med sabo tudi slišite. Žal smo prisiljeni načine dela prilagoditi razmeram in zato še toliko bolj potrebujemo vašo pomoč. Izpolnite anketo in prispevajte svoj delež k urejanju prometnih razmer v Kočevju.

Anketo najdete na povezavi bit.ly/2SMUjY4 ali z mobilnim telefonom skenirajte kodo QR.

Povabite k izpolnjevanju tudi svoje prijatelje in sodelavce!

Maja Simoneti

Skoraj digitalni festival za povsem nedigitalni material

Leto 2020 zaznamuje pandemija koronavirusa in tako kot drugim dogodkom ni prizanesla niti Festivalu lesa. Že od samega začetka načrtovanja smo se odrekli nekaterim bolj sproščenim oblikam druženja in ohranili le nekaj temeljnih dejavnosti. Po končanem festivalu lahko ocenjujemo, da smo samo natečaj (Pra)stol 2020 izvedli v celoti. Ob objavi smo se odločili za spodbudno potezo in glede na okoliščine, v katerih kulturni sektor preživlja čase pandemije, dodali k prvi nagradi še denarno nagrado v višini tisoč evrov. Tako smo prejeli letos 35 prijav. Iz Slovenije je bilo 26 prijav, iz Madžarske tri prijave, iz Indije dve ter po ena iz Mehike, Nemčije, Romunije in Poljske (s sedežem na Novi Zelandiji). Strokovna žirija se je letos spremenila – s fakultete za design prihaja nova članica, dr. Mojca Perše, ter Albin Škalič, ing. lesarstva, direktor podjetja Murales). Predsednica žirije je bila letos ga. Natalija Lapajne, članica žirije, ki prihaja iz Muzeja za arhitekturo in oblikovanje.

Izbor nagrajenih stolov je pokazal presenetljiv izid. Trije nagrajeni stoli prihajajo iz Slovenije, nagrajenci pa so iz različnih inštitucij. Nagajivo duhovit stol, ki spominja na slovensko kulturno dediščino, je žirija nagradila s posebno omembo. Predlog pa prihaja iz Madžarske. Izide natečaja smo predstavili na odprtju, ki je potekalo na res poseben način, z 10 povabljenimi gosti in v neposrednem prenosu. Zato smo se tudi odločili, da nagrajene stole predstavimo v izložbah nekdanje trgovine Manufaktura.

Foto: Bojan Štefanič

Poleg odprtja smo izvedli še dva strokovna dogodka na daljavo. Že napovedano konferenco, na kateri smo želeli predstaviti zbornik z naslovom Gozd in les kot priložnost za regionalni razvoj smo z marca premaknili na dneve festivala. Na panel uvodničarjev smo povabili še g. Jožeta Praha, ki je slovenska referenčna oseba za razvoj drugih funkcij v gozdu, npr. v turizmu. Ob njem je njegov gost, dr. Aleš Poljanec, predstavil izkušnjo družinskega podjetja, ki se ukvarja z živinorejo, mizarstvom ter turizmom in daje zaposlitev šestim članom družine.

Letošnjo konferenco Wood Tech Talk smo organizirali v slovenskem jeziku in povabili k predstavitvi svojih dosežkov slovenske raziskovalce z oddelka za lesarstvo na BF, kjer smo izvedeli, da se tudi v Sloveniji raziskuje pridobivanje prozornega lesa in preverja različne postopke izboljšanja lastnosti lesa, ki bodo omogočile še lažjo in višjo leseno gradnjo. Podobno so svoje novosti predstavili trije raziskovalci iz Inno Renew Coe na Univerzi na Primorskem.

Ponovno nam je uspelo nagovoriti dijake GSŠ Kočevje, da izdelajo svoje predloge naj pripomočka za pisalno mizo ter najboljše nagradili.

S tesnobo smo opazovali, kako je bilo treba omejitve sprejemati še tik pred festivalom in odpovedati dogodke, kot so delavnice na Tišlersko soboto. Navdajajo pa nas načrti za prihodnost. V mislih nosimo idejo Centra lesenih doživetij, kjer bi želeli prodajati lokalne lesene izdelke, leseno igračo Nika Kralja ter posamezne nagrajene Prastole. Načrtujemo srečanja ljudi ob raznovrstnih delavnicah in izmenjavi veščin obdelave lesa med ljudmi.

Meta Kamšek

Vrtovi v jeseni

Ko so dnevi krajši in noči daljše, se narava obleče v ognjemet barv. Čeprav zima na vrata še ne trka, vemo, da je nekje za vogalom. V septembru in oktobru so zelo aktivni vrtičkarji. Nanje čaka mnogo opravil, s katerimi se že pripravljajo na naslednjo sezono.

Če se v oktobru obeta veliko dežja, je nujno pohiteti s pobiranjem pridelkov. Ker bo solata rastla še nekaj dni, jo lahko le prekrijemo s plastičnim predorom. Odrežemo paradižnik in njegove nedozorele plodove shranimo v topel prostor z vrhom navzdol – tako bodo namreč počasi dozoreli. Drobnjak ali peteršilj posadimo v lončke in prav tako prenesemo na toplo. Tako bomo imeli svež izdelek vso zimo. Zelišča, kot sta lovor in rožmarin, lahko izkopljemo in posadimo v posodo – to pustimo na prostem do prve slane. Oktobra pobiramo tudi podzemno kolerabo, nizek fižol, brokoli, zelje in redkvice.

Pobiranje pa ni vse, kar v tem času počnemo – ravno nasprotno, izkoristimo pa ga lahko za sajenje rož, grmovja ali dreves. Če se lotimo sajenja nove grmovnice, moramo najprej zanjo izbrati pravo mesto. Zato je treba vedeti, ali potrebuje veliko ali malo svetlobe. Luknja za grmovnico mora biti prilagojena njenim koreninam, jama pa v dvakratnem premeru koreninske osnove in le malo plitvejša od višine koreninske osnove. Treba jo je dobro zaliti in z roko rahlo poteptati zemljo. Če pa opazimo, da se zemlja poseda, jo moramo dodati do vrha koreninske osnove.

Zdaj lahko sadimo tudi rože, ki nam bodo oznanile prihod pomladi. Zvončki, tulipani, narcise in hijacinte lahko posadimo praktično kamorkoli, kjer tla niso preveč mokra. Nekoliko zahtevnejši so le tulipani – njihove čebulice pogosto pojedo voluharji – zato jih je pametno dobro zaščititi. Jesen je primerna tudi za travo. Če jo gnojimo zdaj, bo spomladi prej ozelenela. Košnja pa je v tem času nujna predvsem zaradi listja – tega moramo skrbno odstranjevati, sicer lahko travo uniči. Pri zadnji košnji je travo najboljše pokositi na dolžino treh centimetrov. Tako bo ostala močna, bolezni pa je ne bodo napadle. Čas je prav tako primeren za sajenje okrasnih rastlin. Z izjemo iglavcev – tem bolj ustreza pomlad. Če se odločimo za sajenje nove žive meje, jo je nujno takoj obrezati.

Foto: www.pixabay.com

Začnemo lahko tudi prekopavati in rahljati zemljo. Le suha mora biti toliko, da se na obutev in orodje ne lepi več. Če zemljo rahljamo jeseni, bodo pod vplivom zimskega mraza grude razpadle v fino grudičasto strukturo. Tako bo spomladi lažje sejati in saditi, tla pa bodo manj zbita. Peščena tla pa lahko zrahljamo tudi pozneje – na začetku zime ali pred hujšo zmrzaljo.

Med glavna opravila spada tudi obiranje sadja. Seveda moramo pred tem vedeti, katero vrsto smo posadili in kdaj je zrela. V tem času obiramo jesenske in pozneje zimske sorte jabolk in hrušk. Sorte, ki zorijo od začetka do sredine septembra, so večinoma namenjene takojšnji porabi, krajšemu skladiščenju ali predelavi. Zorijo pa tudi pozne sorte sliv, leska, jesenske maline, aronija in pozne ameriške borovnice. Vendar na zorenje vplivajo tako lega nasada ali vrta kot tudi vremenske razmere. Pozor: obirati moramo vedno s pecljem in vedno le zdrave plodove! Kot zanimivost: ste vedeli, da 21. oktobra obeležujemo svetovni dan jabolk? Pobudo za praznovanje tega dne je dala britanska organizacija Common Ground že leta 1990, njegov namen pa je spomniti na pestro paleto različnih sort jabolk. Jabolko so med drugim predstavili tudi kot simbol drugačnosti in enotnosti. Danes nas ta dan spomni tudi na pomen sadovnjakov, travnikov in narave nasploh.

V tem času pridelke z vrtov pobiramo, lahko pa tudi sadimo nove. Ko zemljo zrahljamo, je primerna, da posadimo čebulo in česen. Če imamo grede polne različnih sort radičev in endivije, moramo prve redčiti in puščati srčke, pozimi pa liste trgati, ne rezati. Pri nizkih temperaturah kalijo tudi blitva, rukola in špinača pa tudi motovilec. Čez zimo bomo lahko uživali celo korenje, por, rdečo peso, zelje, ohrovt in cvetačo.

Neja Jerebičnik

S podatki, ki jim lahko zaupamo, povezujemo svet!

Za ljubitelje statistike je letošnji 20. oktober prav poseben dan. Praznujemo namreč svetovni dan statistike! Letos ta praznik obeležujemo tretjič, njegova tematika pa je povezovanje sveta s podatki, ki jim lahko zaupamo. Tema odraža pomen zaupanja, verodostojnih podatkov, inovacij in javno dobro v nacionalnih statističnih sistemih.

Ob besedi statistika najbrž najprej pomislimo na številke. Vendar je statistika širši pojem. Njena funkcija ni le ta, da grafično ali v tabelah prikazuje številčne podatke o nečem, temveč tudi zbira in analizira podatke o množičnih pojavih. Je sestavni del različnih znanosti, uporabna pa je v gospodarstvu, zdravstvu, biologiji, varstvu okolja in drugih panogah. Nekatere veje znanosti uporabljajo uporabno statistiko celo v tolikšni meri, da so razvile svojo specializirano terminologijo. Mednje spadajo tudi demografija, družboslovna statistika, ekonomska statistika, psihološka statistika, statistična fizika idr.

Od zgodnjega 19. stoletja pomeni izraz statistika zbiranje in urejanje podatkov. Na nivoju države to počno statistični uradi, ki zbirajo podatke o prebivalstvu. Statistični urad Republike Slovenije, krajše SURS, je član Evropskega statističnega sistema, zato aktivno sodeluje v delovnih skupinah in odborih Eurostata – statističnega urada Evropske unije. Med drugim je njegova dolžnost tudi skrb za zaupnost zbranih podatkov in prizadevanje za sodobno izkazovanje podatkov, ki mora biti prilagojeno potrebam različnih skupin uporabnikov. Poslanstvo SURS-a je zagotoviti uporabnikom statistične podatke o stanjih in gibanjih na ekonomskem, demografskem, socialnem ter okoljskem področju. Nadvse nujno pa je, da so podatki kakovostni, pravočasni, časovno in mednarodno primerljivi ter predstavljeni jasno in razumljivo.

Svetovni dan statistike nastaja pod okriljem Organizacije združenih narodov. Prvega smo praznovali 20. oktobra 2010, njegov slogan pa je bil Storitev, profesionalnost, integriteta: praznovanje številnih prispevkov in dosežkov uradne statistike. Generalna skupščina Združenih narodov je 20. oktober 2015 določila za drugi svetovni dan statistike in se odločila, da bo ta dan praznovala vsakih pet let. Leta 2015 so navdušenci nad podatki ta dan praznovali s temo Boljši podatki, boljše življenje.

Foto: www.pixabay.com

Na spletni strani Statističnega urada RS lahko tako med drugim najdemo tudi zanimive podatke o Slovencih. Izvemo lahko, da je povprečna mesečna bruto plača v Sloveniji 1.811,28 evra, da je v vrtce vključenih 82,7 odstotka otrok in da ima 90 odstotkov gospodinjstev dostop do interneta. Pa tudi, da sta na prvem mestu najpogostejših imen Franc in Marija.

Neja Jerebičnik

Vojska v mestu

Razstava z naslovom Vojska v mestu je bila na ogled v dveh mestih Slovenije, Pivki in Kočevju. Kaj ti dve mesti povezuje, sta ugotavljali kustosinji Lela Angela Mršek Bajda in Mojca Grmek, ki sta k sodelovanju povabili osem avtorjev, povezanih z enim od obeh mest. Razstavljali so Mina Fina, Denis Kraškovič, Lela B. Njatin, Klara Sax, Marko Šajn, Bruno Toič, Jaka Vatovec in Leon Zuodar. Razstava je bila na ogled v Hiši kulture v Pivki, kočevska razstava pa se je preselila v virtualni svet.

Vojska je za kustodinjo razstave Lelo Angelo Mršek Bajda pomembna tema za lokalni prostor in primerna za umetniško obdelavo: "Med letoma 2014 in 2017 sem opažala, da so Kočevci, s katerimi sem se pogovarjala, pogosto izpostavljali temo vojske: iz 2. svetovne vojne, iz osamosvojitvene vojne, iz potekajočih vojn po svetu." Tema vojske je pogost motiv tudi na Pivškem ter je zato ponudila sodelovanje, saj obe mesti zaznamuje položaj na periferiji.

Kustosinji sta v opusih umetnikov iz svojega okolja iskali dela, ki bi jih lahko povezali s temo vojske, a je precej umetnikov želelo ustvarjati posebej za

Foto: Bruno Toič, brez naslova. • ***Foto: Marko Šajn***

to razstavo. Razstava v Kočevju je zaradi ukrepov zaradi preprečevanja širjenja okužb virtualna, a je bila najprej načrtovana v galeriji KlopArt. "Navsezadnje pa se je virtualna razstava zdela zanimiva priložnost za drugačen način razstavnega življenja umetniških del, ki so v Pivki medsebojno rezonirala v galerijskem prostoru," o postavitvi del pravi Mršek Bajda. "Virtualna razstava sicer omogoča medsebojno rezoniranje del na način fotogalerije, vendar so dela fotografirana na prostem v Kočevju. Zato so kontekstualizirana z mestno krajino." Medtem ko so bila v Pivki dela razstavljena v galeriji, so bila v Kočevju postavljena na prostem na način forme vive, kustosinja pa dodaja, da se je s tem poklonila tudi tradicija društva KlopArt: "34 razstav in drugih projektov, ki jih je izvedlo doslej, kaže, da njegova dejavnost presega okvir galerijske sobe v Kreativnem središču Vezenina, ki ji je na voljo. Razstave Društva KlopArt so se že dogajale po mestu pa tudi v gozdu."

Dela, razstavljena v galeriji v Pivki, se teme lotevajo prek humorno-ironične perspektive, kar odraža tudi naslov razstave, ki se nanaša na TV-serijo Seks v mestu ter prikazuje fenomen vojske v mestu kot moško področje s koreninami v seksualnosti. Kočevsko kustosinjo pa je postavitev v Kočevju privedla do drugačnih ugotovitev: "V Kočevju gre razstava v smeri tistega stavka, ki ga je mogoče prebrati v razstavljenem delu Klare Sax: To ni mirovniški projekt, to je umetniški projekt." Ista dela, razstavljena na različnih krajih, nastopijo kot dve razstavi, poudarja kustosinja Mršek Bajda, ustvarjena so v drugem prostoru in času, zdaj sobivajo z nami: "So dokazi, da ima umetnost prostor v našem življenju."

Razstava bo na spletni strani https://drustvoklopart.hisakulturepivka.com/ na ogled do konca leta, 28. oktobra ob 18. uri pa bo na spletni strani TV Kocevje.si na ogled videopogovor z umetniki.

Žarko Nanjara

Pečen riž s piščancem v pečici

RECEPT

Sestavine:
- 4 piščančja bedra
- 1 čebula
- 1 večja skodelica riža
- 2 papriki
- 2 korenčka
- sol, poper, domača vegeta
- maslo za praženje

Postopek
Na maslu popečemo na kose narezana piščančja bedra, ki smo jih predhodno posolili in začinili. Pečemo približno 15 minut. Popečeno meso vzamemo iz posode. Na maščobi od peke prepražimo čebulo, dodamo na majhne kocke narezan korenček in papriki. Vse skupaj pražimo še približno 5 minut, nato vanj stresemo riž ter mešamo, da postekleni. Meso razporedimo po rižu. V kozici zavremo tri skodelice vode (3-krat toliko, kot smo dali riža), dodamo veliko žlico domače vegete ali eno raztopljeno jušno kocko ter polijemo po piščancu in rižu. Vse skupaj damo v predhodno segreto pečico (180 stopinj) za 30 minut oz. dokler vsa tekočina ne izpari in ostane riž suh.

Recept je pripravila Bojana Klepac

Ali ste vedeli…

…da lahko še uporabna oblačila odnesete v Center ponovne uporabe, ki se nahaja na Ljubljanski cesti 5
…da neuporabna oblačila v manjših količinah sodijo v vaš zabojnik za MKO, večje količine pa lahko odložite v Zbirnem centru Mozelj
…da je zabojnik za steklo namenjen samo steklenicam, kozarcem in ostali izpraznjeni stekleni embalaži
…da v zabojnik za steklo ne sodijo okenska ravna stekla in sijalke
…da sijalke sodijo med nevarno elektronsko opremo in jih lahko oddate v Zbirnem centru Mozelj
…da lahko vam najbližji ekološki otok najdete na naši spletni strani: https://odpadki.komunala-kocevje.si/ekoloski-otoki
…da vam je na voljo brezplačna storitev SMS obveščanje – opomnik za odvoz odpadkov, za katero se lahko registrirate na: https://odpadki.komunala-kocevje.si/urnik
…da če potrebujete našo pomoč, lahko pokličete vsak delovnik med 7. in 15. uro na 01/895 03 40

RAVNANJE Z OSEBNIMI ODPADKI OKUŽENE OSEBE

uporabljeni robčki, rokavice, maske, čistilne krpe za enkratno uporabo ipd.

3 dni

VREČA V VREČI: vrečo z odpadki tesno zaprite, jo položite v drugo vrečo in tudi to **tesno zaprite**

vrečo hranite v ustreznem prostoru pri vas

po 3 dneh vrečo odložite v zabojnik za **mešane komunalne odpadke**

Ostale gospodinjske odpadke ločujte kot običajno, po navodilih ločenega zbiranja odpadkov. Za pomoč obiščite spletno stran https://odpadki.komunala-kocevje.si/klasifikacija-odpadkov

BIOLOŠKIH ODPADKOV v bio zabojnik **NE** odlagajte **v PLASTIČNIH VREČKAH**, saj to otežuje njihovo predelavo v kompost. Uporabite časopisni papir ali biološko razgradljive vrečke, ki jih lahko kupite tudi na naši blagajni!!

S prihodom jeseni ste se na vrtovih verjetno že lotili obrezovanja drevja. Če ste drevje že obrezali, vej pa še niste odstranili, jih lahko vsak delovnik med 8. in 15. uro pripeljete na kotlovnico Trata po predhodnem dogovoru na telefonski številki 041 455 523.

Nikakor pa v teh časih ne pozabimo na naravo in vse, kar nam nudi. Ohranimo jo lepo in zdravo. Tudi tako, da odpadkov ne vozimo tja, kamor ne sodijo.

Očistimo Kočevsko 2020

V čistilni akciji Očistimo Kočevsko 2020 je sodelovalo približno 1000 prostovoljcev, skupaj pa smo pobrali 6.600 kg odpadkov.

Komunala Kočevje

NAROČNIK OGLASNEGA SPOROČILA: KOMUNALA KOČEVJE

POOBLAŠČENI SERVISER IN PRODAJALEC VOZIL KIA

Avtohiša RANDELJ

Mahovnik 2a, 1330 Kočevje

Edini pooblaščeni serviser in prodajalec na območju Kočevske

Avto hiša Randelj d.o.o.
Mahovnik 2a, 1330 Kočevje
T: +386 40 435 547, +386 68 680 554

randelj.prodaja@gmail.com
http://www.randelj.si/

DELOVNI ČAS SALONA:
ponedeljek – petek:
8.00 – 12.00 in 13.00 – 18.00
sobota: 8.00 – 12.00

SERVISNA DELAVNICA:
ponedeljek – petek:
8.00 – 12.00 in 13.00 – 16.30

Financiranje brez pologa za testna in nova vozila

Pestra izbira rabljenih vozil

Vzdrževanje voznega parka za podjetja

- **Uvoz vozil vseh znamk in vrst**
- **Komisijska prodaja rabljenih vozil**

- Pridemo po vozila na dom, jih poservisiramo in vrnemo na dogovorjeno lokacijo
- Nudimo nadomestna vozila
- Diagnostika
- Prodaja, hramba in premontaža pnevmatik
- Zunanje (ročno) in notranje čiščenje vozil

Smo pogodbeni partner za popravila zavarovalnic:

triglav, SAVA ZAVAROVALNICA, AS, GRAWE Zavarovalnica d.d.

- Polnilna postaja Texa 760R za polnjenje klimatskih naprav z novim plinom R1234yf, ki je v uporabi v večini vozil izdelanih po letu 2016.
- Stroj FORTRON za čiščenje in menjavo olja v AVTOMATSKIH MENJALNIKIH po TIM ECKART METODI.

NOVO!

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE:

- SERVISNE STORITVE
- DODATNA OPREMA
- PNEVMATIKE

KIA – Največ avta za vaš denar

LET GARANCIJE 7 DOKAZ KAKOVOSTI

Komb. porabe goriva: 3,9 – 6,4 l/100km, emisije CO_2: 103 – 146g/km, emisijska stopnja: EURO 6d Temp, emisije NO_x: 0,012-0,033 g/km. Cena 11.499 € velja za Kia Stonic KIA STONIC 1,2 GAS LX ACTIVE ISG M/T MY2020 in že vključuje 40 % BONUS popust, ki ga je možno uveljaviti ob nakupu novega vozila KIA preko financiranja pod pogoji akcije »KIA FOREVER BONUŠ« po ponudbi KMAG d.o.o., v primejavi s KIA STONIC 1,2 GAS LX FUN M/T iz MP cenika MY2021. Financiranje pod pogoji akcije »KIA FOREVER BONUS« vključuje sklenitev pogodbe o finančnem leasingu preko Summit Leasing Slovenija, d.o.o., SKB Leasing, d.o.o., GB Leasing, d.o.o. poleg financiranja tudi permanentno zavarovanje z obvezno vezavo za celotno obdobje trajanja financiranja, pri čemer je obvezna sklenitev vsaj (AO) zavarovanja, kasko (AK) zavarovanja ter zavarovanja proti kraji (T) pri Zavarovalnici Sava d.d. Financiranje se lahko zavrne, če stranka nima ustrezne bonitete. Cene vključ. vse dane popuste in prihranke in ne vključ. kovinske/bele barve in stroška priprave vozila. Popusti in ugodnosti se med seboj ne seštevajo. Veljavnost ponudbe: 31.10. 2020. Ogljikov dioksid (CO_2) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka, zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM_{10} in $PM_{2,5}$ ter NO_x. Pogoji garancije na voljo v garancijski knjižici vozila ali pri pooblaščenem zastopniku vozil Kia. Za tipkarske napake ne odgovarjamo. Slike so simbolične. KMAG d.o.o., Leskoškova 2, Ljubljana.

“Bo Kočevsko postalo zverinjak in rezervat”

V prejšnji številki je spoštovani mag. Janez Černač objavil svoj prispevek s pogledi na kmetijstvo na Kočevskem in problematiko zveri. Glede na to, da ga kot strokovnjaka spoštujemo, ne želimo neposredno polemizirati njegovega pogleda. Želimo pa, da so prebivalci Kočevske celostno seznanjeni.

V Civilno iniciativo smo vključeni kmetje in podporniki iz pretežno hribovitih delov Kočevske. V Civilni iniciativi ne sodeluje podjetje, ki ima v najemu večino ravninskih kmetijskih površin. Člani Civilne iniciative smo ponosni na naravno okolje Kočevske, prebivalci pa smo razvili zgledno raven družbene tolerance. Kočevski medved je naš simbol, je naša blagovna znamka in naš ponos.

Zgledna družbena toleranca se je razvila v pogojih urejenega števila osebkov zveri, ki je vladala vse do približno leta 2000. Število medveda in volka je bilo v obsegu, ki je zagotavljal trajno lastno reprodukcijo in sobivanje s človekom.

Družbena toleranca do zveri se je začela krhati ob nepremišljenih posegih v populacijo medveda in volka brez kakršnekoli predhodne analize možnih vplivov na širše okolje. Opuščanje upravljanja zveri je povzročilo nekontroliran porast števila zveri. Projekti, kot so Life Dinalp Bear in SloWolf, niso upoštevali Aarhuške konvencije pri vodenju projektov in že od začetka niso vključevali predstavnikov lastnikov kmetijskih in gozdnih zemljišč na podeželju. Rešitve, ki jih projekta predlagata za tako imenovano sobivanje, so se v praksi izkazale kot nedelujoče in neizvedljive:

Ukrepi s takšnimi in drugačnimi ograjami so neizvedljivi. Gre za kraško-alpski razgiban teren, kjer tehnično ni mogoče postaviti ograje.

Empirično je dokazano, da ograje ne preprečijo napada volkov (volk preskoči ali spodkoplje ograjo).

Ograje so nesprejemljive za večino podeželja. Ob tradicionalni prosti paši se vzporedno razvija pohodniški/kolesarski turizem. Ograje pomenijo omejevanje, zapiranja območij in onemogočajo prosto gibanje tako ljudi kot tudi preostale divjadi. Ali kot prebivalci to želimo?

Priporočajo uporabo pastirskih psov. Da, so uporabni. Vendar je strošek njihovega nakupa in vzdrževanja nesorazmeren z velikostjo črede. Naše črede so majhne in ne prenesejo tega stroška. Poleg tega pa se že pojavljajo konflikti med pastirskimi psi ter pohodniki /kolesarji.

Filozofija zaščite kmetovanja pred zvermi in divjadjo nasploh je postavljena v izhodišču napačno. Za zaščito rejnih živali, poljskih pridelkov in urejenih pašnikov pred divjadjo bi moral biti odgovoren lastnik divjadi, in ne kmetovalec!

Na Kočevskem je veliko število malih rejcev opustilo rejo drobnice iz preprostega razloga, ker niso več videli smisla boja z mlini na veter, prav tako pa tudi niso več prenesli trpljenja, ki ga zveri povzročajo drobnici.

Letos smo imeli na Kočevskem 79 napadov volka in 92 medveda. Skupna ocenjena vrednost škode je 72.100 evrov.

V Civilni iniciativi Aktivna Kočevska pa zahtevamo tudi:

Vrnitev gozdnih površin, ki so jih imeli kmetje v najemu od Sklada kmetijskih zemljišč in so po ustanovitvi SiDG prešle s Sklada na SiDG. Hribovske kmetije ne morejo uspevati brez gozdne površine.

Vzpostavitev sistema pravičnih in takojšnjih odškodnin za popašene travne in poljske površine.

Zahtevamo vrnitev kmetijskih zemljišč na Kočevskem, ki so zdaj v lasti države in z njimi razpolaga Sklad kmetijskih zemljišč. Kočevska je v neenakopravnem položaju glede na druge regije v Sloveniji. Na Kočevskem je več kot 80 odstotkov kmetijskih površin v lastni države. Prihodnost kmetijstva v Sloveniji so družinske kmetije. Za to pa je nujno, da so kmetijske površine v zasebni lasti.

Božidar Peteh, CI Aktivna Kočevska

POLICIJSKA POSTAJA KOČEVJE – OBVESTILO ZA OBČANE

Pešci so med najbolj ogroženimi udeleženci v prometu. Zaradi neustreznega ravnanja voznikov motornih vozil so pogosto žrtve prometnih nesreč, nekaj nesreč pa se zgodi tudi zaradi napak ali neustreznega ravnanja pešcev. Najpogosteje so pešci v prometnih nesrečah udeleženi v jesenskih in zimskih mesecih, ko je dan krajši, vidljivost pa zaradi vremenskih razmer slabša (megla, dež). Zlasti starejši in otroci so zaradi svojih napak največkrat žrtve tovrstnih prometnih nesreč.
Za varnejšo udeležbo v prometu vam policisti svetujemo:

Pešci!
- Poskrbite, da boste v prometu vidni; nosite **svetla oblačila** in predmete, ki izboljšajo vidnost pešcev (odsevne trakove, kresničke);
- upoštevajte **prometne predpise**;
- prečkajte cesto na **označenih prehodih za pešce**;
- hodite po **pločnikih** (če obstajajo) oz. **ob levem robu** vozišča v smeri hoje;
- poskusite **predvideti ravnanje drugih** udeležencev v prometu.

Vozniki!
- Upoštevajte, da so na cestah tudi pešci, **odstopite jim prednost**;
- **hitrost prilagodite razmeram** in dosledno upoštevajte omejitve;
- na območjih, kjer se običajno zadržujejo pešci, **vozite še posebej previdno** (pred šolami, v naseljih);
- **zunaj naselij vozite po sredini voznega pasu**, da zmanjšate možnost trka s pešcem, ki hodi ob vozišču.

V Kočevju se v zadnjem obdobju posodabljajo obstoječi prehodi za pešce. Vse več jih je na novo opremljenih s semaforji, ki so opremljeni tudi s tipkami za aktiviranje zelene luči.
Opažamo pa, da pešci pred prehodom čakajo na zeleno luč, ne da bi pritisnili tipko na semaforju, zato se zelena luč ne aktivira. Nato obupajo in se odpravijo do drugega prehoda, kjer prečkajo cesto, ali pa celo prečkajo cesto na istem prehodu pri rdeči luči. Vsem pešcem svetujemo, da so pozorni na delovanje semaforjev in da se prepričajo, ali je treba **zeleno luč aktivirati** s pritiskom na tipko (semaforji pri Intersocksu, Gimnaziji Kočevje, Evrospinu), ker se v nasprotnem primeru zelena luč za pešce **sama ne aktivira**.
Prav tako pešce opozarjamo, da je po Kočevju vse več označenih kolesarskih stez neposredno ob pasovih za pešce, zaradi česar je treba biti pozoren tudi pri prečkanju teh.
Želimo vam varno udeležbo v cestnem prometu.

Boštjan Rückl, vodja policijskega okoliša na PP Kočevje

OBNOVLJENI ORIGINALNI
TONERJI
kakovostno, cenovno ugodno, okolju prijazno
BPS Mikec Bastar, s.p., Pri Unionu 15, Kočevje
ww.bps.si mikec.bastar@siol.net 041 690 440 01 89 50 490

Jezikovni nasvet

Kadar s kom pisno komuniciramo, zlasti v poslovnem okolju ali v uradnih dopisih, želimo, da je naš jezik čim bolj pravilen, v tej želji pa tako pretiravamo, da na koncu naredimo več napak, kot bi jih, če bi uporabljali besede in zveze, kot jih govorimo v vsakdanjem življenju. Saj poznate tisto, ko pravijo, da je včasih manj več? Enako velja tudi pri jeziku.

Določene besedne zveze se nam zdijo že tako domače, da smo prepričani, da so pravilne. V prejšnji številki smo na primer podrobneje preučili predložno zvezo s strani. Kot smo ugotovili, je izraz precej tog, zato je bolje, da ga izpustimo ali zamenjamo s primernejšo besedno zvezo. Poznamo pa še kar nekaj takih.

Vrniti nazaj, nazaj/najprej
Kadar nekaj vrnemo, običajno vrnemo nazaj. Beseda nazaj je odveč, tudi brez nje je pomen popolnoma jasen.

Vrnil mu je denar nazaj. >>>> Vrnil mu je denar.
Vrnili so se nazaj domov. >>>> Vrnili so se domov.
To aplikacijo uporabljajo že od leta 2012 naprej. >>>> To aplikacijo uporabljajo že od leta 2012.
Pri nas se je zaposlil že pet let nazaj. >>>> Pri nas se je zaposlil že pred petimi leti.

Delati na tem
To zvezo kar velikokrat slišimo, vendar če dobro pomislimo, ni primerna.
Z drugimi besedami lepše in bolj natančno povemo, kar smo želeli.

Na tem projektu delamo že pet let. >>>> S tem projektom se ukvarjamo že pet let.
Zdaj dela na diplomi. >>>> Zdaj dela diplomo.
Vse življenje dela na tem, da postane pilot. >>>> Vse življenje si prizadeva postati pilot.

Pridobiti na/izgubiti na
Zaradi prihajajočih praznikov se boji, da bo spet pridobila na teži. >>>> Zaradi prihajajočih praznikov se boji, da bo spet pridobila težo.
Zaradi novega načina poslovanja so pridobili na veljavi. >>>> Zaradi novega načina poslovanja so pridobili veljavo.
Zaradi napihnjenih cen so izgubili na konkurenčnosti. >>>> Zaradi napihnjenih cen so izgubili konkurenčnost.

V smeri proti
Premikamo se proti nečemu ali v smeri nečesa. Nikoli pa ne gremo v smeri proti nečemu. To je napačna raba.
Na ljubljanski obvoznici je zastoj v smeri proti Brdu dolg pet kilometrov. >>>> Na ljubljanski obvoznici je zastoj proti Brdu dolg pet kilometrov.

Začeti/končati s čim
Začnemo ali končamo nekaj, in ne z nečim. Poglejmo na primerih:
Športniki so že začeli s pripravami. >>>> Športniki so že začeli priprave.
Jure je do preklica zaključil s predavanji. >>>> Jure je do preklica zaključil predavanja.
Z zdravljenjem bodo pri bolniku nadaljevali čez tri mesece. >>>> Zdravljenje bodo pri bolniku nadaljevali čez tri mesece.

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 59, oktober 2020 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk s. p. • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevska.si • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, marketing@kocevska.si • Tisk: DELO časopisno in založniško podjetje, d. d., Dunajska cesta 5, 1509 Ljubljana • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrniti poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-0752

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Jana Frey
Ni poti nazaj
Grlica 2020

Romani švicarsko-nemške pisateljice Jane Frey so že stalnica pri nas. Izredno so priljubljeni po vsem svetu, predvsem zaradi skrbno izbranih tem in pristopa do njih. Tudi v tem romanu, ki obravnava mladoletniško nosečnost, se avtorica izogne moraliziranju, medtem ko opisuje stvarne razmere in posledice napačne odločitve. Štirinajstletna Lilli in dve leti starejši David sta si všeč in Lili ima kljub opozorilom matere z njim nezaščiten spolni odnos. Posledica je tu, Lilli zanosi. Odloči se, da bo otroka tudi rodila. Ob strani ji stojijo David, obe družini in seveda njene prijateljice. Toda Lilli in David sta še zelo mlada in njun odnos je bil zgolj trenutna zaljubljenost. Rojstvo fantka Camilla pomeni popolnoma drugačno izkušnjo, odgovornost za sina, ki popolnoma spremeni brezskrbno najstniško življenje. Avtorica tankočutno opisuje vse te spremembe, predvsem so odlični opisi, kako mlada starša reagirata na otroški jok, ki noče in noče prenehati. Kot v vsakem dobrem mladinskem romanu je konec nepričakovan, po svoje pa srečen.

Sharon Creech
Pustolovka
Grlica 2020

Roman je dobil naslov po jadrnici Pustolovki, s katero se majhna skupina treh odraslih in treh najstnikov odpravi na plovbo prek Atlantika - iz Amerike v Anglijo. Skupino sestavljajo sorodniki: sestrična, bratranca in strici. Njihov cilj je obiskati dedka oziroma očeta, ki se je na stara leta preselil v Anglijo. Ameriška pisateljica Sharon Creech zgodbo pripoveduje v obliki dveh dnevnikov - daljšega piše trinajstletna Sophie, krajšega pa njen bratranec Cody. V njem otroka ne opisujeta zgolj dogodkov, temveč tudi svoje občutke, strahove in pričakovanja. Plovba je naporna in nevarna, vsi morajo med seboj sodelovati in biti vedno pripravljeni. Spoznavajo se med seboj, naučijo se spoštovati drug drugega in kar je najpomembnejše, posledično odlično spoznavajo sami sebe. Sophie je sirota, saj je zgodaj ostala brez staršev, ki so umrli v tragični nesreči. Zato ji ta izkušnja druženja pomeni veliko več, saj spoznava resnico o svojih starših in se nekako sooči s svojo bolečino. Tudi Codyju prinese plovba spremembo - manj napet odnos z očetom.

Elif Shafak
10 minut, 38 sekund na tem čudnem svetu
Sanje, 2020

Še ena literarna mojstrovina turške pisateljice Elif Shafak, ki je bila leta 2019 nominirana za glavno nagrado Bookerja. Zgodba se pravzaprav začne s koncem, s koncem življenja, brutalno smrtjo istanbulske prostitutke Leile Tekila. Čeprav je fizično mrtva, so njeni možgani aktivni še 10 minut in 38 sekund. Minute in sekunde prežete z obilico spominov. Pred nami se razkrije življenjska usoda dekleta iz province, zlorabljene, zlomljene, a neverjetno pogumne ženske. Leila je odraščala v mali turški vasi sredi Anatolije, v patriarhalni družbi in družini z nasilnim in lažno pravičniškim očetom, kjer se stroga vera sreča s še bolj strogim praznoverjem. V iskanju svobode in begu pred očetom se preseli v mesto in navkljub pogubnim udarcem usode ji uspe ohraniti svojo človečnost. Njena nova družina postanejo prijatelji, ki so tako kot ona sanjali o novi priložnosti v velikem mestu. Pet 'majhnih' a fascinantnih ljudi, ki jih Leila sreča v ključnih trenutkih svojega življenja. Roman, poln čarobnih metafor, roman o ženski, ki jo življenje pripelje na obrobje družbe, kjer so prijateljstva globoka, a sreča kratkotrajna.

Urška Fartelj
220 stopinj poševno
Preprosto in sveže vse leto
Mladinska knjiga, 2020

Priljubljena slovenska blogerka Urška Fartelj je izdala svojo novo knjigo 220 stopinj poševno – Preprosto in sveže vse leto. Že sedem let na svojem blogu zapisuje slastne in preizkušene družinske recepte. Tudi v pričujoči knjigi izstopata njihova praktičnost in uporabnost. V 120 novih receptih se avtorica vrača nazaj k naravi in k dragoceni kulinarični dediščini svojih staršev. Tu so recepti za zajtrke, malice, kosila, sladice … razvrščeni po letnih časih. Tudi na recepte za polno shrambo ni pozabila, da naravno hrano uživamo vse leto – vkuhamo, zamrznemo, sočimo, sušimo … Takrat, ko je najokusnejša. Na koncu pa vse pomažemo z doma pečenim dišečim kruhom. Recepte dopolnjujejo izvirne fotografije ter razmišljanja in spomini avtorice. Svoje bralce želi spodbuditi, da v kuhinji začnejo ustvarjati in uživati v pripravi hrane za svojo družino. "Hrana je kot olje, od katerega je odvisno, kako dobro bo tekel naš motor."

Utrinek

"Dve stvari navdajata duha z vedno novim in vse večjim čudenjem in spoštovanjem, kolikor bolj pogosto in vztrajno se z njima ukvarja mišljenje: zvezdno nebo nad menoj in moralni zakon v meni."

(Immanuel Kant)

Skok čez plot

Velikanov nasip je formacija več kot 40 tisoč bazaltnih stebrov na obali severne Irske. Stebri so večinoma šesterokotne oblike in so ostanek vulkanske dejavnosti izpred več deset milijonov let. Najvišji merijo več kot 12 metrov in so nastali, ko je lava prodirala v kredasto podlago in zaradi hitrega ohlajanja razpokala. Prizor nanje je bil prebivalcem tako neverjeten, da so okoli njih spletli legendo o dveh velikanih, škotskem in irskem, ki sta sezidala prehod prek Severnega kanala.

Zanimivosti

Jakob Fugger, nemški trgovec iz 15. stoletja, je imel nekaj časa pod nadzorom skoraj celotni evropski trg z bakrom. Svojemu sinu je ob smrti leta 1525 zapustil več kot dva milijona goldinarjev. Fugger 'Bogati' je imel kot glavni habsburški bančnik ogromen vpliv na evropsko politiko. Financiral je vzpon Maksimiljana I. in Karla V. ter plačeval poroke, s katerimi si je dinastija zagotovila ozemlja na Češkem in Madžarskem. Denar je posojal tudi Vatikanu. Da bi poravnal dolg, s katerim so plačali izgradnjo bazilike Sv. Petra, Sikstinske kapele in preostalih stavb, je papež Leon X. povišal davke, kar je bilo še posebej nepriljubljeno med duhovniki, med njimi je bil tudi Martin Luther. Fugger je financiral edino nemško trgovsko odpravo v Indijo, leta 1521 pa zgradil Fuggerei v Augsburgu, ki je najstarejša soseska socialnih stanovanj, ki je še vedno v uporabi.

Musa I., poznan tudi kot Mansa (Vladar) Musa, je za časa svojega življenja nagrabil toliko premoženja, da je zanj smisel denarja popolnoma izgubil pomen. Med njegovo vladavino na začetku 14. stoletja je Malijski imperij v zahodni Afriki postal verjetno največji proizvajalec zlata na svetu. Musa je bil vnet musliman in je redno romal v Meko, njegova romanja pa so vključevala karavane s 60 tisoč ljudmi in množico kamel, otovorjenih s čistim zlatom. Na romanjih je bil izredno radodaren, a trgi v Kairu, Meki in Medini izrednega priliva zlata niso bili vajeni, zato so cene neverjetno poskočile. To je prvi zabeleženi primer, da je en sam človek neposredno vplival na ceno zlata v Mediteranu. Na potovanjih in romanjih je navezoval kulturne stike in vabil umetnike, znanstvenike in arhitekte ter gradil mošeje in univerze, med njimi tudi univerzo Sankore v Timbuktuju, ki je sprejela 25 tisoč študentov ter imela eno največjih knjižnic na svetu.

Viljem Osvajalec, prvi normanski kralj Anglije, je na osvajanju Anglije nabral precejšnje osebno premoženje. Obogateli so tudi njegovi bližnji privrženci, njegov nečak Alan Rufus je bil najbogatejši človek Anglije.

Med najbogatejše ženske zgodovinarji uvrščajo kitajsko cesarico Wu iz 7. stoletja, prvo muslimansko vladarico Indije Razio Sultano, špansko kraljico Izabelo I. Kastiljsko ter rusko vladarico Katarino Veliko.

Mongolski imperij je največji razcvet doživel pod vladavino šaha Džahana. Šah si je osebno lastil cesarsko zakladnico, imperij, ki je obsegal velik del današnje Indije in Afganistana, pa je po ocenah ekonomistov takrat obsegal četrtino svetovnega GDP. Džahan, sicer velik vojskovodja, je zaslovel predvsem zaradi arhitekture, med največje dosežke danes štejejo Tadž Mahal.

V sodobni zgodovini je med najbogatejšimi ljudmi na svetu nepresenetljivo veliko Američanov, med njimi so naftni mogotec John D. Rockefeller, jeklarski magnat Andrew Carnegie in Henry Ford, ki je na trg poslal prvi serijsko izdelan avtomobil. Danes je s 180 milijardami dolarjev najbogatejši človek na svetu Jeff Bezos, lastnik Amazona, ki se mu je premoženje od začetka pandemije povečalo za 50 milijard dolarjev.

Mansa Musa z zlatnikom. Slika iz Katalonskega atlasa • ***Foto: Wikimedia Commons***

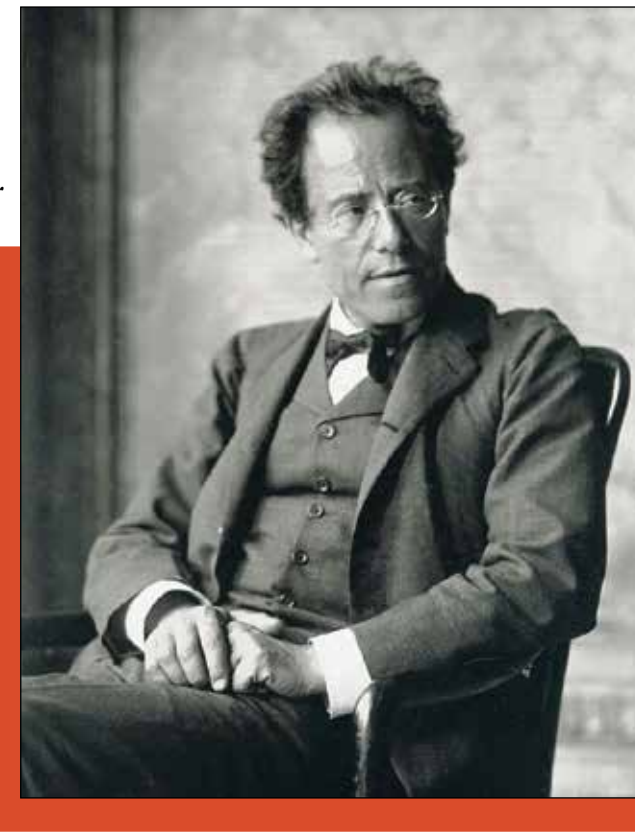

Gustav Mahler
Foto: Moritz Nähr

Anekdota

Ena izmed najbolj znanih vraž v svetu klasične glasbe je prekletstvo devete simfonije. Pravi, da bo skladatelj kmalu po končani deveti simfoniji umrl, skladanje desete pa se je štelo že kot kljubovanje usodi.

Vraža naj bi se začela z Ludwigom van Beethovnom, ki je nekaj let za premiero Ode radosti umrl. V eseju o Gustavu Mahlerju je avstrijski skladatelj Arnold Schoenberg zapisal: "Zdi se, da je Deveta zgornja meja in kdor jo želi prečiti, mora umreti. Zdi se, da je v Deseti nekaj, na kar nismo pripravljeni. Ti, ki so dokončali Deveto, stojijo preblizu onstranstvu." Gustav Mahler je Simfonijo v D-duru končal dve leti pred smrtjo in nikoli ni slišal njene izvedbe. Med nesrečne avtorje, ki so se preveč približali prekletstvu, štejejo tudi skladatelja Antona Brucknerja, Antonina Dvořaka ter Franza Schuberta, čeprav so se številni na seznam prekletih uvrstili le zaradi poenostavljenega štetja.

Deveta simfonija Phillipa Glassa je doživela premiero leta 2012 v newyorški dvorani Carnegie za skladateljev 75. rojstni dan. Avtor je v bojazni pred vražo istočasno spisal še deseto, prekleta simfonija pa se je celo uvrstila na seznam največkrat predvajanih skladb na glasbeni platformi iTunes.